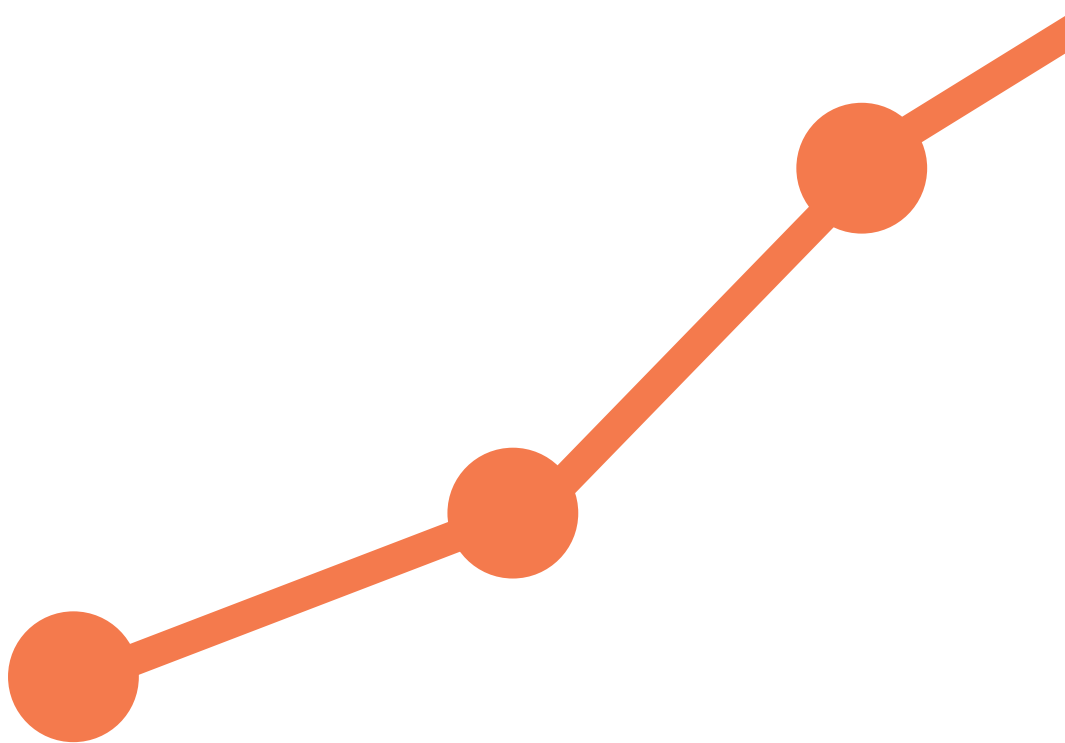

**Potwierdzamy wiarygodność
i rzetelność wyników oceny zgodności**

Wydawca:
Polskie Centrum Akredytacji

Adres:
01-382 Warszawa
ul. Szczotkarska 42
tel.: + 48 22 355 70 00
fax: +48 22 355 70 18
e-mail: sekretariat@pca.gov.pl
www.pca.gov.pl

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

2015

Polskie Centrum Akredytacji

Pracujemy na rzecz zaufania i globalnego uznawania

Polskie Centrum Akredytacji

WIZJA, MISJA I PRIORYTETY

WIZJA – kim chcemy być, jakie mamy aspiracje?

Polskie Centrum Akredytacji dąży do prowadzenia działalności akredytacyjnej;

- w sposób kompetentny, bezstronny, etyczny i wiarygodny;
- opierając się na wiedzy i doświadczeniu odpowiednio zmotywowanego personelu oraz angażując zewnętrznych ekspertów o specjalistycznej wiedzy;
- zgodnie z krajowymi i międzynarodowymi wymaganiami;
- uwzględniając bieżący kontekst organizacji i oczekiwania stron zainteresowanych.

MISJA – do czego zostaliśmy powołani?

Misją Polskiego Centrum Akredytacji jest działanie na rzecz rozwoju gospodarczego kraju poprzez usuwanie barier technicznych w obrocie towarowym, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony interesów publicznych, takich jak zdrowie i bezpieczeństwo, ochrona środowiska i bezpieczeństwo publiczne. Kluczowym celem funkcjonowania Polskiego Centrum Akredytacji jest prowadzenie działalności akredytacyjnej. Jako krajowa jednostka akredytująca dostarczamy wszystkim stronom zainteresowanym zaufania do wyników oceny zgodności uzyskiwanych przez akredytowane podmioty.

PRIORYTETY STRATEGICZNE – w jaki sposób wypełnimy misję?

1. Zrównoważony rozwój działalności akredytacyjnej oraz harmonizacja usług świadczonych przez akredytowane jednostki oceniających zgodność.
2. Wspieranie organów administracji publicznej i innych stron zainteresowanych w zapewnieniu efektywnych usług w zakresie oceny zgodności.
3. Aktywny udział w pracach organizacji międzynarodowych związanych z akredytacją oraz utrzymanie porozumień o wzajemnym uznawaniu (EA MLA, IAF MLA, ILAC MRA).
4. Dysponowanie personelem o specjalistycznej wiedzy oraz działanie na rzecz rozwoju ich kompetencji.
5. Promowanie akredytowanych usług w zakresie oceny zgodności i ich uznawania na bazie porozumień o wzajemnym uznawaniu MLA.
6. Przejrzystość procedur oraz stałe doskonalenie jakości świadczonych usług.
7. Poufność wyników ocen i bezpieczeństwo informacji dostarczanych przez oceniane jednostki oceniające zgodność.

CZYM JEST AKREDYTACJA

Akredytacja stanowi potwierdzenie, że akredytowane jednostki oferujące badania, wzorcowania, certyfikację, inspekcję i weryfikację posiadają kompetencje techniczne i wykazują bezstronność, konieczne do sprawdzania zgodności wyrobów i usług z właściwymi normami krajowymi i międzynarodowymi. W Unii Europejskiej akredytacja prowadzona jest przez krajowe jednostki akredytujące, wyznaczone przez rządy poszczególnych państw, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia (WE) 765/2008.

Rozporządzenie to przedstawia zharmonizowane, rygorystyczne podejście do akredytacji we wszystkich państwach członkowskich UE, w wyniku którego do wykazania kompetencji technicznych jednostki akredytowanej wystarcza jeden certyfikat akredytacji.

Głównymi zasadami akredytacji określonymi w rozporządzeniu – stanowiącym uzupełnienie wymagań normy ISO/IEC 17011 oraz innych norm międzynarodowych dotyczących jednostek oceniających zgodność – są:

- jedna jednostka akredytująca w każdym państwie członkowskim;
- akredytacja prowadzona jest przez jednostkę działającą w charakterze władzy publicznej;
- brak konkurencji między krajowymi jednostkami akredytującymi oraz między tymi jednostkami, a jednostkami oceniającymi zgodność;
- działalność nienastawiona na zysk;
- reprezentacja zainteresowanych stron.

Zgodnie z postanowieniami rozporządzenia, akredytacja daje domniemanie zgodności: certyfikaty, sprawozdania i świadectwa wydawane przez jednostki akredytowane mogą być uznawane we wszystkich państwach członkowskich UE.

Działania prowadzone przez europejskie jednostki akredytujące są uznawane zarówno w UE, jak i na całym świecie dzięki temu, że jednostki te są sygnatariuszami Wielostronnego Porozumienia EA (EA MLA).

EA MLA obejmuje badania, wzorcowania, certyfikację systemów zarządzania, wyrobów i osób, inspekcję i weryfikację.

Działalność Polskiego Centrum Akredytacji jest nastawiona na satysfakcję klientów

Lucyna Olborska

Dyrektor
Polskiego Centrum Akredytacji

Spełnienie oczekiwań naszych klientów, których mamy ponad 1500 – to dla mnie i dla Polskiego Centrum Akredytacji (PCA) najważniejsze zadanie. Zadowoleni klienci są najlepszą wizytówką każdej organizacji, albowiem obiektywnie potwierdzają jej efektywność oraz skuteczność wprowadzonego systemu zarządzania. Dla osiągnięcia celu strategicznego – satysfakcji z naszej pracy wszystkich, akredytowanych przez PCA podmiotów, stosujemy narzędzia z systemu zarządzania, przyczyniające się do usprawnienia działalności PCA.

Jednym z takich narzędzi, które zaczęliśmy stosować po pewnej przerwie, jest ankieta satysfakcji klienta. Ankieta jest dokumentem, stworzonym przez nas w sposób przemyślany i rozważny. Sformułowaliśmy pytania dotyczące nie tylko pracy zespołu auditorów, dokonujących ocen w akredytowanych przez nas jednostkach, ale również pracy stałego personelu PCA. Pierwsza grupa tych ankiet została już podsumowana. Na ich podstawie można wyciągnąć wnioski dotyczące obszarów, które musimy doskonalić oraz określić zakres zmian w systemie zarządzania PCA, niezbędnych dla uzyskania pełnej satysfakcji klientów z naszej pracy. Oczywiście odbieramy wiele innych sygnałów od klientów i staramy się – po ich wnikliwym rozpatrzeniu – wdrażać do naszej działalności.

Zrealizowaliśmy na przykład wniosek o możliwość opiniowania wewnętrznych dokumentów PCA. Projekty dokumentów są zamieszczane na naszej stronie internetowej (www.pca.gov.pl) i każdy może przesłać swoje uwagi. Oczywiście projekty naszych dokumentów zawsze były umieszczane na portalu dla klientów (IBOK),

ale teraz chcemy, by były one dostępne dla wszystkich, którzy są zainteresowani przesłaniem do PCA swoich uwag i komentarzy. Kolejne dokumenty również zamierzamy opiniować w ten sposób.

Proklientowskie działania PCA obejmują jeszcze dwa obszary, nad którymi obecnie pracujemy, i które – jak sądzę – zostaną dobrze przyjęte. Mam na myśli akredytowane jednostki wielolokalizacyjne i bardzo małe jednostki oceniające zgodność – głównie laboratoria. W przypadku tych pierwszych, zamierzamy zmienić swoje podejście do prowadzonych nadzorów na miejscu wtedy, kiedy zakresy akredytacji w każdej z lokalizacji są zbliżone. Spowoduje to mniejszą liczbę ocen na miejscu i, tym samym, zmniejszy koszty ponoszone przez klienta. Drugim obszarem są bardzo małe laboratoria, które mają bardzo wąski zakres akredytacji i oceny na miejscu, co roku, dotyczą tego samego zakresu w pierwszym cyklu, kiedy coroczny nadzór jest obowiązkowy. Natomiast w drugim cyklu, po dokonaniu analizy ryzyka, jest możliwość, byśmy tylko co drugą ocenę przeprowadzali na miejscu lub wysłać będziemy na ocenę auditora wiodącego na zmianę z auditorem technicznym. Pracujemy nad zmianą podejścia do prowadzenia nadzorów w bardzo małych organizacjach, myślę tutaj o bardzo małych laboratoriach.

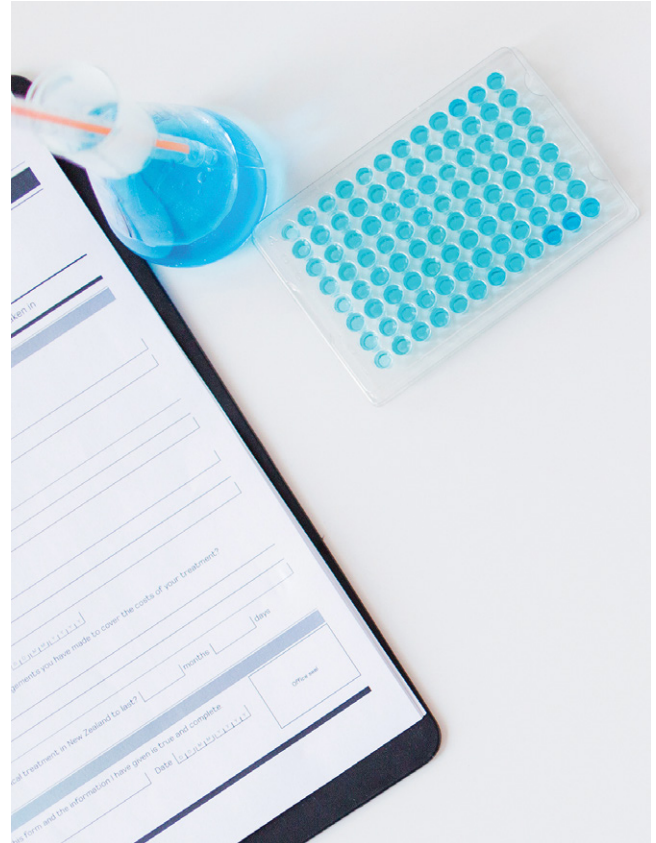
Innym obszarem, nad którym obecnie pracujemy, jest możliwość pozostawiania raportów zespołu oceniającego na miejscu. Zidentyfikowaliśmy również problem, że w dwóch działach akredytacji sposób raportowania jest na różnym poziomie – bardziej uproszczony funkcjonuje w Dziale Akredytacji Laboratoriów, natomiast w Dziale

Akredytacji Jednostek Certyfikujących i Inspekcyjnych auditorzy poświęcają zbyt dużo czasu na przygotowanie i napisanie raportów, dlatego sposób raportowania musi zostać zmieniony.

Następnym problemem, który wymaga włączenia się PCA, gdyż sprawia pewien kłopot klientom PCA, jest kontakt akredytowanych jednostek oceniających zgodność z regulatorami. W bardzo wielu przypadkach PCA jest pośrednikiem między regulatorem i jednostką oceniającą zgodność. Regulatorzy zwracają się do PCA z prośbą, na przykład w kwestiach wyjaśnienia otrzymywanych wyników, które są przez nich wykorzystywane do podejmowania decyzji w systemie oceny zgodności. Nasza propozycja polega na organizowaniu trójstronnych spotkań: przedstawicieli regulatorów, akredytowanych jednostek oceniających zgodność i PCA, których celem byłoby przedstawienie obszarów wymagających dodatkowych wyjaśnień. Pomogłoby to regulatorom w podejmowaniu decyzji w oparciu o wyniki uzyskiwane przez akredytowane jednostki oceniające zgodność.

Ostatni z obszarów, które chciałabym wymienić, dotyczy stawiania dodatkowych wymagań dla akredytowanych jednostek oceniających zgodność w systemie uprawnień stosowanych przez niektórych regulatorów. Taki system funkcjonuje w Polsce w kilku obszarach, a z naszej analizy informacji zwrotnych od klientów PCA wiemy, że takie dodatkowe wymagania do upoważnień wydawanych przez regulatorów różnią się w poszczególnych województwach. PCA zamierza zaproponować spotkanie w tej sprawie, w celu przedyskutowania tego obszaru i zaproponowania opracowania dedykowanego programu akredytacji zawierającego dodatkowe wymagania. W efekcie takiego podejścia uzyskalibyśmy jednostki oceniające zgodność jednakowo kompetentne w całym kraju.

Otoczenie prawne, zarówno krajowe, jak i międzynarodowe, w jakim działa PCA, jest bardzo dynamiczne, wprowadzane są liczne zmiany. W ostatnim czasie wszystkie normy akredytacyjne w obszarze certyfikacji zostały znowelizowane. Trwa obecnie proces nowelizacji normy PN-EN ISO/IEC 17011:2006, czyli normy podstawowej dla jednostek akredytujących, która dla PCA jest jednym z głównych kryteriów, obok rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 765/2008 i ustawy o ocenie zgodności. Nowelizowa-

na jest również norma PN-EN ISO/IEC 17025:2005, dotycząca wymagań stawianych dla laboratoriów badawczych i wzorcujących. W ISO/CASCO zostały powołane grupy robocze do przeprowadzenia nowelizacji tych norm. Oczywiście PCA ma przedstawiciela w grupie roboczej zajmującej się normą 17025. Na bieżąco śledzimy dyskusję i kierunek zmian proponowanych przez przedstawicieli jednostek oceniających zgodność, krajowych jednostek akredytujących i przez wszystkie inne strony zainteresowane akredytacją i wymaganiami normy 17025.

Otoczenie międzynarodowe, w którym działa PCA, jest bardzo istotne, ponieważ musimy śledzić wszystkie zmiany wymagań, które dotyczą sygnatariuszy wielostronnych porozumień. Z drugiej strony, poprzez udział przedstawicieli PCA w pracach komitetów i grup roboczych, mamy wpływ na kierunek i zakres zmian wymagań. Musimy dopilnować, by żadna z proponowanych zmian nie wpłynęła niekorzystnie na system oceny zgodności funkcjonujący w naszym kraju.

Najbardziej „gorącym” tematem, jaki jest aktualnie dyskutowany w EA (European co-operation for Accredi-

tation), czyli europejskiej organizacji zrzeszającej krajowe jednostki akredytujące, jest temat zlecony przez Komisję Europejską (KE), dotyczący ujednoczenia prowadzenia ocen akredytacyjnych dla potrzeb decyzji notyfikacyjnych. Został powołany specjalny zespół, odpowiedzialny za przygotowanie projektu dokumentu opisującego taką procedurę, która miałyby być następnie stosowana przez wszystkie jednostki akredytujące. Praca tego zespołu napotyka na wiele przeszkód, ponieważ okazało się, że nie jest łatwo zebrać specjalistów w dziedzinie poszczególnych dyrektyw, którzy są pracownikami krajowych jednostek akredytujących.

Cały projekt akredytacji dla potrzeb notyfikacji od początku napotyka na wiele problemów z tego względu, że większość krajowych jednostek akredytujących nie dysponuje wystarczająco licznym, kompetentnym i stałym personelem do przeprowadzania takich ocen. Podobnie jak PCA, są one wspierane przez specjalistów zewnętrznych. Natomiast projekt europejski jest finansowany przez KE pod warunkiem udziału w pracach zespołu etatowych ekspertów z krajowych jednostek akredytujących. Stąd, patrząc na skład tego

zespołu okazuje się, że jest w nim mniej osób znających dyrektywy od strony technicznej, a więcej osób przygotowanych systemowo do prowadzenia takich właśnie ocen.

Po decyzji akredytacyjnej, organ autoryzujący musi podjąć decyzję administracyjną, która również wymaga czasu, na przykład na ewentualne rozpatrzenie odwołania. Następnie przeprowadzana jest procedura notyfikacji do KE tej jednostki oceniającej zgodność, która już posiada autoryzację. Gdybyśmy te miesiące zsumowali, to ponad pół roku potrzeba na przeprowadzenie wszystkich przewidzianych procedur.

PCA jest otwarte i czeka na wnioski o akredytację każdej jednostki notyfikowanej, aby – możliwie jak najszybciej – rozpocząć procesy akredytacji do dyrektyw z Nowych Ram Prawnych. Z tego powodu spotkaliśmy się w Ministerstwie Gospodarki z kierownictwem dwóch departamentów: Departamentu Bezpieczeństwa Gospodarczego i Departamentu Innowacji i Przemysłu, po to, aby wspólnie ustalić, w jaki sposób oceny będą dokonywane przez PCA, by maksymalnie przyspieszyć procedury notyfikacji.

Spis treści

1.	Wprowadzenie	6
2.	Wsparcie zewnętrzne i współpraca – otwartość rodzi zaufanie	9
2.1	Wsparcie zewnętrzne	9
2.2	Komitety techniczne, w tym grupy eksperckie i samodzielni eksperci	11
2.3	Współpraca z administracją państwową	16
2.4	Spotkania, konferencje	21
2.5	Szkolenia otwarte	24
2.6	Współpraca międzynarodowa	25
2.7	Ważne wydarzenia	26
2.8	Współpraca bilateralna – podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy PCA i albańską jednostką akredytującą	26
2.9	Umowy w ramach polityki transgranicznej	27
3.	Zarządzanie i monitorowanie działalności – podstawa jakości	28
3.1	System zarządzania PCA	28
3.2	Planowanie i sprawozdawczość	29
3.3	Zarządzanie kapitałem ludzkim	29
3.4	Audyty i audyty wewnętrzne	30
3.5	Kontrole zewnętrzne	31
3.6	Przegląd zarządzania i kolegia dyrektora/kierownika biura	31
3.7	Badanie satysfakcji jednostek oceniających zgodność	32
3.8	Uwagi do wyników oceny i jej przebiegu (FA-71)	33
3.9	Działalność Komitetu Odwoławczego	33
4.	Działalność akredytacyjna – liczby, rozwój i kierunki zmian	34
4.1	Realizacja ocen w procesach akredytacji i nadzoru	34
4.2	Akredytacja jednostek do celów notyfikacji	36
4.3	Akredytacja jednostek certyfikujących w programie BRC/IOP – Globalna norma dotycząca opakowań i materiałów opakowaniowych	38
4.4	Wdrożenie znowelizowanych norm i specyfikacji technicznych zawierających wymagania akredytacyjne	38
4.5	Wdrożenie dokumentów EA, IAF, ILAC	40
4.6	Harmonizacja działalności akredytacyjnej	43

1

Wprowadzenie

Działalności Polskiego Centrum Akredytacji (PCA), w 2015 towarzyszyły liczne zmiany obejmujące system zarządzania, organizację, kadry i pozostałe zasoby oraz relacje zewnętrzne. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć zmianę na stanowiskach najwyższego kierownictwa, która pociągnęła za sobą również weryfikację Polityki Jakości wyrażonej poprzez misję, wizję i priorytety strategiczne PCA. Priorytetem podczas opracowywania nowej polityki było stworzenie dokumentu, który prezentowałby rzeczywiste i realne cele organizacji, a w szczególności to czemu służy działalność akredytacyjna. Większy nacisk został położony na następujące kwestie: świadczenie usług akredytacyjnych odpowiadających potrzebom obszarów regulowanych oraz uwzględnianie kontekstu organizacji, w szczególności oczekiwań stron zainteresowanych. Polityka jakości PCA została przedstawiona do opinii Radzie ds. Akredytacji i, po jej akceptacji, wdrożona do stosowania w PCA.

W dniu 27 marca 2015 roku Eugeniusz W. Roguski został odwołany przez Ministra Gospodarki ze stanowiska dyrektora Polskiego Centrum Akredytacji, ze skutkiem na dzień 31 marca 2015 roku.

Począwszy od 2 kwietnia 2015 roku Lucyna Olborska, zastępca dyrektora, została wyznaczona przez Ministra Gospodarki do pełnienia obowiązków dyrektora do czasu wyłonienia dyrektora PCA w drodze konkursu. Z dniem 1 sierpnia 2015 roku Lucyna Olborska została powołana przez Ministra Gospodarki na stanowisko Dyrektora Polskiego Centrum Akredytacji.

Natomiast z dniem 2 listopada 2015 roku Tadeusz Matras został powołany przez Ministra Gospodarki na stanowisko Zastępcy Dyrektora Polskiego Centrum Akredytacji.

Dobrze rozwijająca się od kilku lat współpraca Polskiego Centrum Akredytacji z organami administracji rządowej, w zakresie wykorzystania akredytacji na potrzeby autoryzacji i notyfikacji jednostek oceniających zgodność, zaowocowała w 2015 roku podpisaniem kolejnych porozumień: z Ministrem Gospodarki w sprawie współpracy w zakresie wykorzystania akredytacji do celów autoryzacji i notyfikacji jednostek oceniających

zgodność oraz z Ministrem Infrastruktury i Rozwoju i Prezesem Urzędu Transportu Kolejowego w sprawie współpracy w zakresie akredytacji i nadzoru nad jednostkami oceniającymi zgodność w transporcie kolejowym. Efektywna współpraca z regulatorami to jeden z celów PCA. Biorąc powyższe pod uwagę 16 października 2015 roku, podpisane zostało porozumienie z Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w sprawie nadzoru nad akredytowanymi jednostkami certyfikującymi w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych, które zastąpiło porozumienie z 29 grudnia 2010 roku.

Skuteczna współpraca z regulatorami wymaga od PCA szerokiego kontaktu z akredytowanymi jednostkami oceniającymi zgodność. W bardzo wielu przypadkach PCA jest pośrednikiem między regulatorem i jednostką oceniającą zgodność. Regulatorzy zwracają się do PCA z prośbą, na przykład w kwestiach wyjaśnienia otrzymywanych wyników działalności akredytowanych podmiotów, które są przez nich wykorzystywane do podejmowania decyzji w systemie oceny zgodności. Dlatego też PCA w 2015 roku coraz szerzej wychodziło z inicjatywą organizowania trójstronnych spotkań: przedstawicieli regulatorów, akredytowanych jednostek oceniających zgodność i PCA, których celem jest omówienie obszarów wymagających dodatkowych wyjaśnień. Pomaga to regulatorom w podejmowaniu decyzji, w oparciu o wyniki przedstawiane przez akredytowane jednostki oceniające zgodność.

Efektom naszych starań była konferencja zorganizowana w związku z obchodzonym corocznie, od 2008 roku, Światowym Dniem Akredytacji, ustanowionym przez IAF (International Accreditation Forum) oraz ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation), w celu propagowania wiedzy na temat roli i znaczenia akredytacji dla zapewnienia swobodnego przepływu towarów i usług między państwami. Temat konferencji wynikał jednak z faktu konieczności harmonizacji działalności akredytacyjnej PCA dla celów notyfikacji. Głównym celem konferencji była wymiana informacji na temat systemu akredytacji do celów notyfikacji. Konferencja, w której uczestniczyli przedsta-

wiele ministerstw i urzędów centralnych, w szczególności organów autoryzujących oraz przedstawicieli najwyższego kierownictwa jednostek notyfikowanych, została przeprowadzona w nowej formule panelu dyskusyjnego, umożliwiającego wymianę poglądów i doświadczeń wszystkich zainteresowanych stron.

W 2015 roku wprowadziliśmy także zmiany wizualne; nie tylko zmieniliśmy stronę internetową, która pozwala teraz łatwiej nawigować i wyszukiwać wszystkie niezbędne informacje, ale również staraliśmy się udoskonalić relacje z naszymi klientami. Jesteśmy otwarci na wszelkie, zgłoszone do nas, uwagi i propozycje dotyczące funkcjonowania PCA. Każdą bardzo wnikliwie analizujemy i staramy się wykorzystać do udoskonalania systemu zarządzania, by jeszcze lepiej spełniać oczekiwania naszych klientów.

Dlatego dla osiągnięcia celu strategicznego – satysfakcji z naszej pracy wszystkich, akredytowanych przez PCA podmiotów, stosujemy narzędzia systemu

zarządzania, przyczyniające się do usprawnienia działalności Polskiego Centrum Akredytacji.

Uruchomienie nowej strony internetowej

Konieczność przebudowy strony internetowej PCA oraz powiązanych z nią portali IBOK, PdA i BIP, wynikała z wymagań rozporządzenia Rady Ministrów z 12 kwietnia 2012 roku, w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 526). Zgodnie z rozporządzeniem, w 2015 roku, wszystkie serwisy instytucji publicznych w Polsce musiały być zgodne ze standardem WCAG 2.0 (Web Content Accessibility Guidelines).

Zgodnie z harmonogramem, w 2015 roku uruchomiona została nowa, przejrzysta i łatwa w obsłudze

(nawigacji), spełniająca wymagania ww. rozporządzenia strona internetowa PCA. Nowa strona uwzględnia potrzeby osób niedowidzących oraz umożliwia korzystanie na wszystkich typach urządzeń mobilnych – oprócz komputerów stacjonarnych, także na tabletach, laptopach lub telefonach komórkowych, niezależnie od wielkości wyświetlacza.

Zmiana w systemie Identyfikacji Wizualnej PCA

W związku z przebudową strony internetowej PCA, oraz potrzebą dostosowania i integracji wyglądu dokumentów firmowych, materiałów informacyjno-promocyjnych i materiałów reklamowych, PCA wprowadziło w 2015 nowy System Identyfikacji Wizualnej (SIW).

SIW zawiera zestaw reguł oraz jednolitych standardów komunikacji wizualnej opartych na logo, logotypie, kolorystyce czy typografii i ma na celu uporządkowanie zasad stosowania logo PCA oraz projektowania wszelkich mate-

riałów i publikacji nim opatrzonych. Stanowi podłoże dla kreacji spójnego i konsekwentnego wizerunku PCA.

W konsekwencji wprowadzenia w PCA Systemu Identyfikacji Wizualnej, opracowano Księgę Identyfikacji Wizualnej PCA i ustalono zasady stosowania SIW przez komórki organizacyjne PCA i podmioty zewnętrzne. Stosowanie logo oraz pozostałych znaków identyfikacyjnych określonych w Księdze Identyfikacji Wizualnej PCA przez podmioty zewnętrzne, wymaga każdorazowego uzyskania zgody Kierownika Wydziału Współpracy Międzynarodowej i Promocji. Warunkiem uzyskania zgody jest przedstawienie propozycji umieszczenia logo PCA na odpowiednich dokumentach/materiałach. Organizacja, która uzyskała zgodę na użycie logo PCA nie powinna wykorzystywać go w sposób mogący dyskredytować PCA oraz wprowadzać w błąd zainteresowane strony, a także nie może przenosić prawa posługiwania się logo PCA na inne organizacje i osoby.

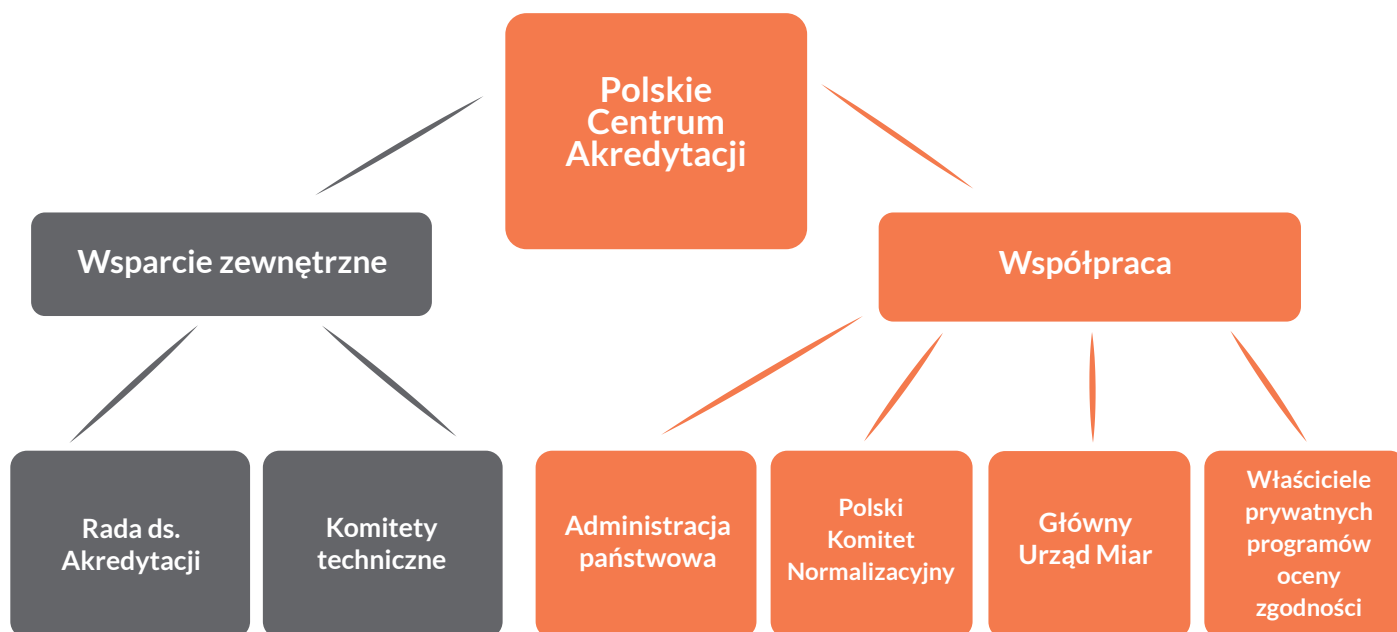

2

Wsparcie zewnętrzne i współpraca – otwartość rodzi zaufanie

Polskie Centrum Akredytacji, budując zaufanie klientów do swoich działań i zachowując transparentność stosowanych polityk i procedur, wykorzystuje wsparcie

w postaci wiedzy, doświadczenia i niezależności organów zewnętrznych oraz współpracuje z organizacjami zewnętrznymi i administracją państwową.

2.1 Wsparcie zewnętrzne

Współpraca z Radą ds. Akredytacji

Działająca przy Polskim Centrum Akredytacji Rada ds. Akredytacji została powołana na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (tekst jednolity Dz.U. 2014 r., poz. 1645 ze zm.) przez ministra

właściwego ds. gospodarki i jest organem opiniodawczo-doradczym dyrektora PCA w sprawach należących do zakresu działania PCA.

W szczególności Rada opiniuje stan i kierunki rozwoju PCA, działalność merytoryczną oraz roczne plany i sprawozdania z działalności PCA.

W 2015 roku Rada ds. Akredytacji obradowała podczas dwóch posiedzeń: 27 marca 2015 r. i 28 września 2015 r.

Tematyka posiedzenia Rady ds. Akredytacji w dniu 27 marca 2015 r.	Tematyka posiedzenia Rady ds. Akredytacji w dniu 28 września 2015 r.
Sprawozdanie z działalności Polskiego Centrum Akredytacji za 2014 rok.	Poprawa warunków lokalowych PCA.
Sprawozdanie finansowe za 2014 rok wraz z opinią biegłego rewidenta.	Stan realizacji Kierunków rozwoju działalności akredytacyjnej na lata 2015-2017 i ich aktualizacja.
Projekt planu finansowego Polskiego Centrum Akredytacji na 2016 rok.	
Kierunki rozwoju działalności akredytacyjnej w latach 2012-2014 oraz Kierunki rozwoju działalności akredytacyjnej na lata 2015-2017.	

W 2015 roku członkowie Rady opiniowali drogą elektroniczną szereg dokumentów.

Dokumenty opiniowane przez Radę ds. Akredytacji	
Projekt dokumentu DA-11 Akredytacja jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji (projekt wydania 2. z dnia 3.08.2015 r.).	DA-11 Akredytacja jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji – projekt wydania 2. z dnia 19.10.2015 r. oraz komunikat w sprawie zasad akredytacji do celów notyfikacji w okresie przejściowym – projekt z dnia 19.10.2015 r.
Projekt dokumentu DAP-04 Akredytacja laboratoriów wzorcujących (projekt wydania 9. z dnia 23.09.2015 r.) wraz z załącznikami.	DACW-01 Akredytacja jednostek certyfikujących wyroby – projekt wydania 4. z dnia 11.12.2015 r. wraz z załącznikami nr 2 i 3.
Projekt dokumentu DACW-01 Akredytacja jednostek certyfikujących wyroby (projekt wydania 4. z dnia 26.10.2015 r.) wraz z załącznikami nr 2 i 3.	
Projekt znowelizowanej Polityki Jakości PCA (projekt wydania 5. z 1.12.2015 r.).	
Projekt dokumentu DA-04 Cennik opłat za czynności związane z akredytacją (projekt wydania 11. z 29.12.2015 r.).	

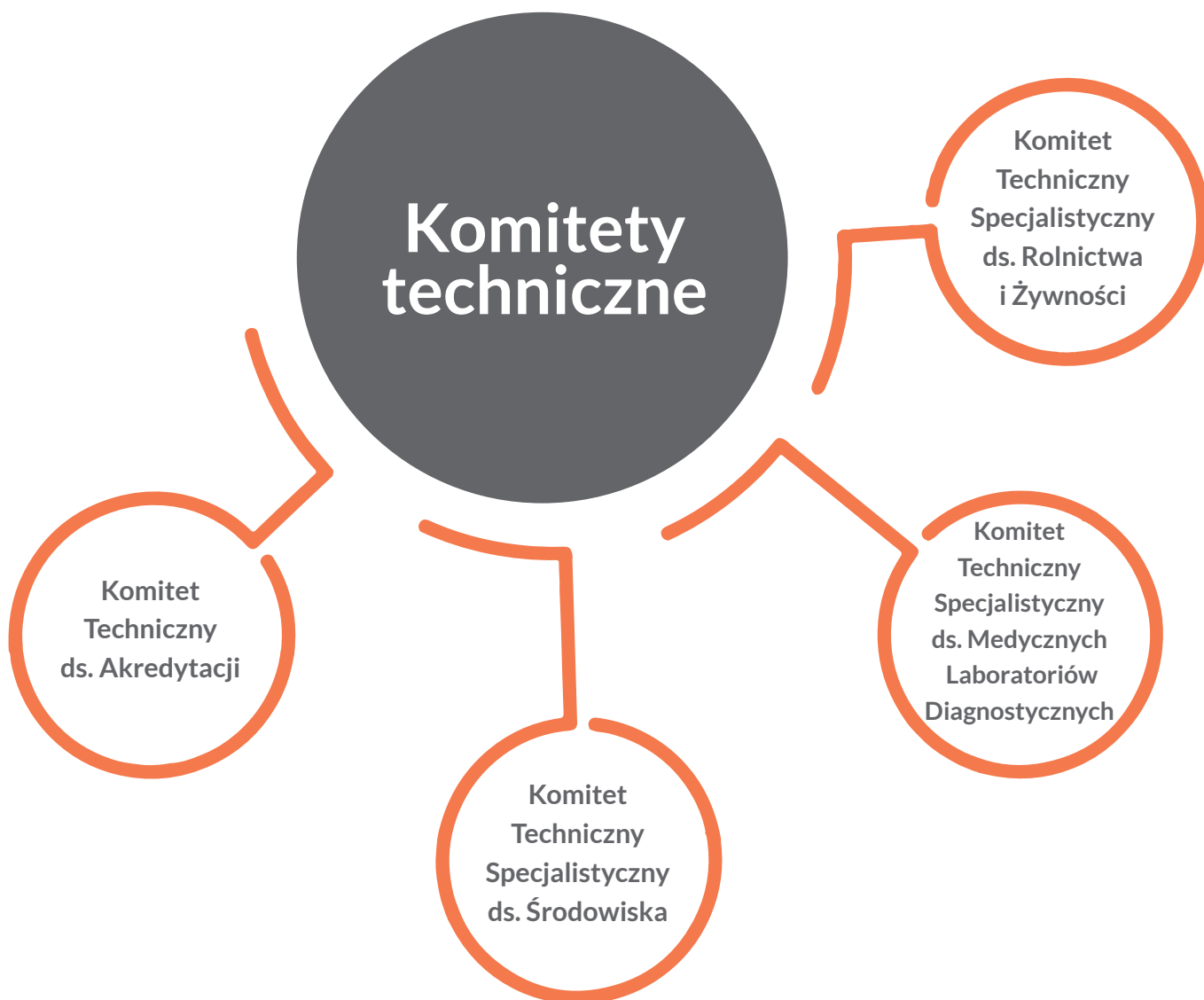
W roku 2015 Rada ds. Akredytacji podjęła 8 uchwał dotyczących wyników rozpatrywanych na posiedzeniach tematów oraz opiniowanych przez Radę dokumentów PCA.

2.2 Komitety techniczne, w tym grupy eksperckie i samodzielni eksperci

Działalność Komitetów Technicznych

W PCA opracowywane są roczne plany pracy komitetów technicznych, będących ciałami opiniodawczymi w sprawach związanych z prowadzeniem działalności akredytacyjnej.

W ramach komitetów technicznych funkcjonują: Komitet Techniczny ds. Akredytacji oraz komitety specjalistyczne.

Komitet Techniczny ds. Akredytacji (KTA)

KTA jest ciałem opiniodawczym PCA, powołanym w celu wydawania opinii w procesach podejmowania decyzji odnośnie ocen poszczególnych jednostek oceniających zgodność, w związku z prowadzonymi procesami akredytacji i nadzoru oraz w celu wypracowywania stanowiska w związku z harmonizacją podejścia do akredytacji w zakresie ogólnych wymagań akredytacyjnych (norm) i zasad oceny poszczególnych rodzajów jednostek.

W 2015 roku KTA zaopiniował:

Liczba zadań	Problematyka zadań opiniowanych przez KTA
26 zadań	Opiniowanie procesów akredytacji i nadzoru dotyczących działalności jednostek oceniających zgodność, dotąd nieakredytowanej; opiniowanie procesów nadzoru przeprowadzonych w odniesieniu do zmienionych wymagań akredytacyjnych (np. znowelizowanej normy ISO 15189); procesy związane z zawieszeniem akredytacji w części lub całości zakresu oraz cofnięciem akredytacji i przerwaniem procesu akredytacji.
12 zadań	Opiniowanie polityk i zasad akredytacji, w tym tłumaczeń dokumentów ILAC.
1 zadanie	Interpretacja wymagań akredytacyjnych dot. stosowania przez laboratoria badawcze zmodyfikowanych metod znormalizowanych.

Komitet Techniczny Specjalistyczny ds. Medycznych Laboratoriów Diagnostycznych (KTS)

W Komitecie reprezentowane są zainteresowane strony, między innymi: Ministerstwo Zdrowia, Krajowa Izba Diagnostów Laboratoryjnych, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny, Uniwersytet Medyczny w Łodzi – Katedra i Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej oraz przedstawiciele ośrodków naukowych i jednostek oceniających zgodność.

W 2015 r. KTS zaopiniował:

Liczba zadań	Problematyka zadań opiniowanych przez KTS
1 zadanie	Nowelizacja dokumentu DAM-01 Akredytacja laboratoriów medycznych. Wymagania szczegółowe, wynikająca przede wszystkim z wprowadzenia do stosowania znowelizowanych wymagań akredytacyjnych opisanych w normie PN-EN ISO 15189:2013-05.

Komitet Techniczny Specjalistyczny ds. Żywności i Rolnictwa

W Komitecie reprezentowane są zainteresowane strony, w tym: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Główny Inspektorat Weterynarii, Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Państwowy Instytut Weterynarii – Państwowy Instytut Badawczy.

W 2015 roku KTS zaopiniował:

Liczba zadań	Problematyka zadań opiniowanych przez KTS
1 zadanie	Zaopiniowanie stanowiska PCA dot. stosowania przez laboratoria badawcze zmodyfikowanych metod znormalizowanych w obszarze regulowanym i dobrowolnym.
1 zadanie	Zaopiniowanie dokumentu DAC-13 Akredytacja jednostek certyfikujących w zakresie rolnictwa ekologicznego.
1 zadanie	Zaopiniowanie dokumentu DAC-06 Akredytacja jednostek certyfikujących produkty regionalne i tradycyjne.
1 zadanie	Zaopiniowanie dokumentu DAC-19 Akredytacja jednostek certyfikujących w zakresie systemu QMP.
1 zadanie	Zaopiniowanie dokumentu DAC-20 Akredytacja jednostek certyfikujących w zakresie systemu QAFP.

Komitet Techniczny Specjalistyczny ds. Środowiska

W Komitecie reprezentowane są zainteresowane strony, w tym: Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki, podmioty akredytowane, specjalistyczne organizacje reprezentujące interes społeczny, odbiorcy i użytkownicy wyników działalności, ośrodki naukowe.

W 2015 roku KTS zaopiniował:

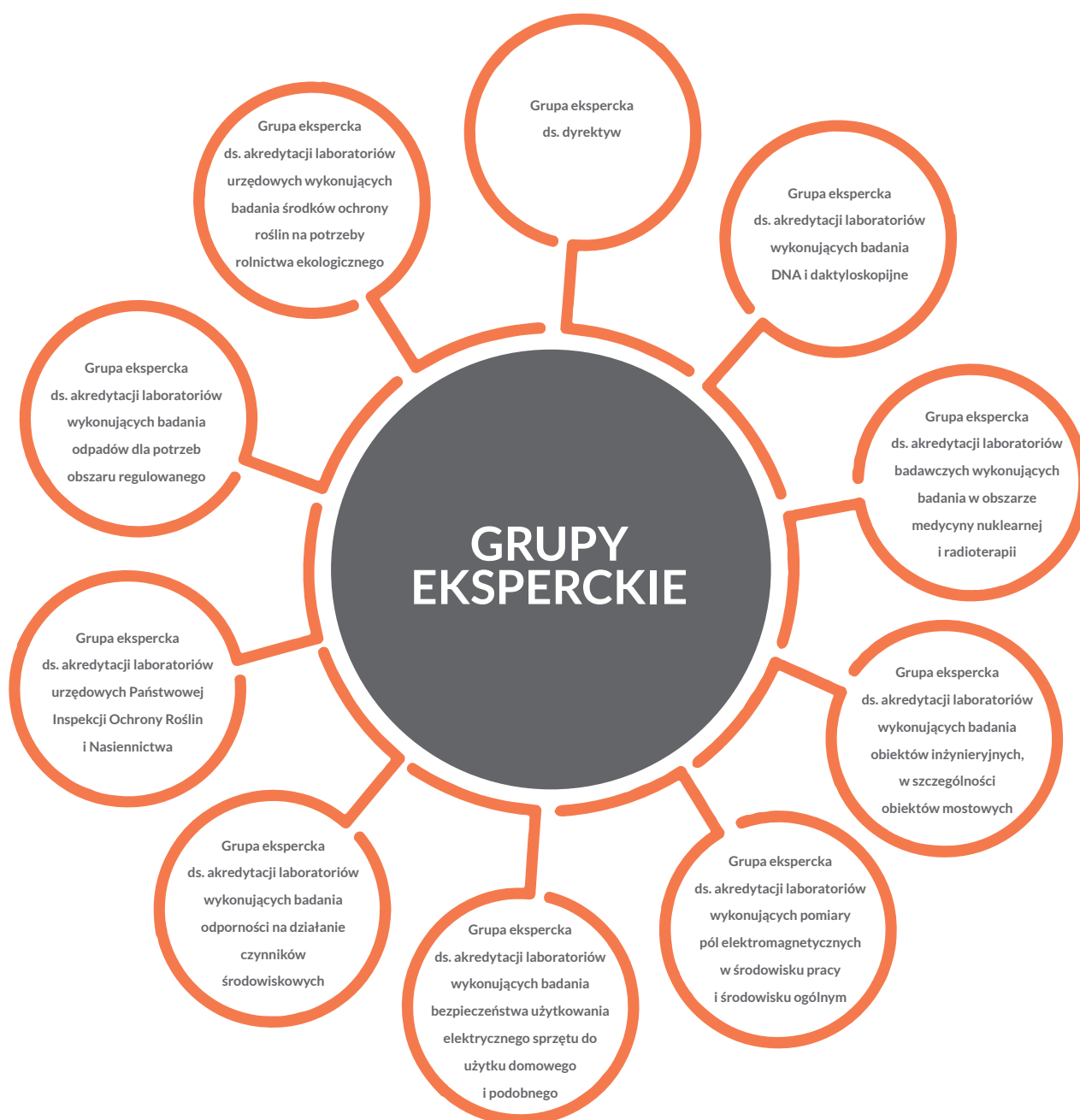
Liczba zadań	Problematyka zadań opiniowanych przez KTS
1 zadanie	Zaopiniowanie dokumentu DAC- 20 Akredytacja jednostek certyfikujących gospodarkę leśną i łańcuch dostaw w systemie PEFC.
1 zadanie	Zaopiniowanie dokumentu DAC-16 Akredytacja jednostek badających i opiniujących sprawozdania przedsiębiorstw energetycznych występujących o uzyskanie świadectw pochodzenia z kogeneracji.

Grupy eksperckie

Przy PCA działają też Grupy Eksperckie, zaangażowane w opiniowanie spraw związanych z prowadzeniem działalności akredytacyjnej oraz realizacją przedsięwzięć w ramach harmonizacji i rozszerzenia działalności akredytacyjnej PCA.

W 2015 roku w ramach doskonalenia wsparcia eksperckiego, rozpoczęło swoją działalność pięć nowo powołanych Grup Eksperckich, które stanowią zespoły zadaniowe posiadające specjalistyczną wiedzę ekspercką. Zostały one powołane w związku z potrzebą opracowania programów akredytacji laboratoriów badawczych, w celu harmonizacji podejścia do wybranych obszarów akredytacji.

Samodzielni eksperci

PCA zatrudnia również samodzielnych ekspertów, którzy są angażowani do ocen przeprowadzanych w formie przeglądu dokumentów i zapisów, w ramach wniosków jednostek oceniających zgodność o rozszerzenie oraz uaktualnienie zakresu akredytacji.

W przypadku, gdy zmiany zakresu akredytacji jednostek oceniających zgodność wiążą się ze zmianą wymagań przepisów prawa i powinny zostać wprowadzone w terminach określonych w tych przepisach, PCA podejmuje działania maksymalnie optymalizujące i przyspieszające proces rozszerzenia i uaktualnienia zakresu akredytacji.

Działania te obejmują:

- ogłoszenie w komunikacie warunków i zasad rozszerzenia (uaktualnienia) zakresu akredytacji w formie przeglądu dokumentacji, z uwzględnieniem znowelizowanych wymagań przepisów prawa;
- powołanie samodzielnych ekspertów, w celu przeprowadzenia ekspertyz dowodów spełnienia znowelizowanych wymagań przepisów prawa, przedstawionych przez jednostki oceniające zgodność;
- ustalenie zasad i realizacji algorytmu postępowania przy przeprowadzaniu oceny, podejmowaniu decyzji w sprawie zmiany zakresu akredytacji i wydawaniu dokumentów akredytacyjnych.

W 2015 roku zrealizowano 141 ocen na koszt PCA

W 2015 roku w PCA powyższy algorytm zastosowano w przypadku:

Liczba zaangażowanych ekspertów/ liczba zrealizowanych ocen	Cel powołania samodzielnych ekspertów
Zaangażowano 6 ekspertów i zrealizowano 87 ocen laboratoriów badawczych w formie przeglądu dokumentacji.	Nowelizacja rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 roku w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2014 poz. 817).
Zaangażowano 5 ekspertów i zrealizowano 54 oceny laboratoriów badawczych w formie przeglądu dokumentacji.	Nowelizacja normy PN-EN ISO 9308-1:2014-12 Jakość wody. Oznaczanie ilościowe Escherichia coli i bakterii grupy coli. Część 1: Metoda filtracji membranowej do badania wód o małej ilości mikroflory towarzyszącej – wskazanej jako dokument opisujący metodę referencyjną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29.03.2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U.61. poz. 417, z późniejszymi zmianami).

Działalność GE i samodzielnych ekspertów jest finansowana ze środków PCA i nie obciąża klientów PCA.

2.3 Współpraca z administracją państwową

2.3.1 Porozumienia

Porozumienie Ministra Gospodarki i Dyrektora PCA

19 stycznia 2015 roku, zostało podpisane Porozumienie Ministra Gospodarki i Dyrektora Polskiego Centrum Akredytacji w sprawie współpracy w zakresie wykorzystania akredytacji do celów autoryzacji i notyfikacji jednostek oceniających zgodność.

Powołując się na przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 roku o systemie oceny zgodności oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 765/2008, ustanawiającego wymagania w zakre-

sie akredytacji i nadzoru rynku, odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu, strony porozumienia zobowiązały się do współpracy w obszarze akredytacji, autoryzacji i notyfikacji jednostek oceniających zgodność w zakresie przepisów wspólnotowego prawodawstwa harmonizacyjnego.

Porozumienie obejmuje wymianę informacji dotyczących podmiotów akredytowanych lub ubiegających się o akredytację do celów notyfikacji, współdziałanie przy autoryzacji i notyfikacji jednostek oceniających zgodność, wymianę doświadczeń i wiedzy specjalistycznej poprzez konsultacje i dostęp do dokumentów i projektów dokumentów oraz udział w szkoleniach.

Zakres zobowiązań wynikających z zawartego porozumienia:

PCA zobowiązało się m.in. do:	Minister Gospodarki zobowiązał się między innymi do:
<p>- przekazywania Ministrowi Gospodarki informacji o złożonych wnioskach o akredytację lub rozszerzenie akredytacji do celów autoryzacji i notyfikacji;</p>	<p>- informowania i zachęcania jednostek notyfikowanych do rozszerzenia swoich zakresów akredytacji o akredytację do celów notyfikacji oraz do informowania jednostek notyfikowanych o obowiązku wystąpienia do PCA o aktualizację zakresów akredytacji – w przypadku zmian w prawodawstwie harmonizacyjnym;</p>
<p>- wyjaśniania z Ministrem Gospodarki lub upoważnionymi przez niego osobami wątpliwości wynikających z wniosków o akredytację do celów notyfikacji;</p>	<p>- udostępniania PCA wniosków z kontroli/inspekcji ministerstwa gospodarki w jednostkach notyfikowanych oraz innych informacji związanych ze sprawowaniem nadzoru nad jednostkami notyfikowanymi;</p>
<p>- przekazywania Ministrowi Gospodarki informacji o nowo udzielonych akredytacjach do celów autoryzacji i notyfikacji oraz wynikach ocen przeprowadzonych w nadzorze: przedłużenie, zawieszenie, ograniczenie lub cofnięcie akredytacji.</p>	<p>- informowania PCA o wszelkich zmianach w zakresach notyfikacji jednostek akredytowanych przez PCA oraz o wszelkich zmianach i komentarzach Komisji Europejskiej i państw członkowskich w stosunku do notyfikacji jednostek akredytowanych przez PCA.</p>

Porozumienie pomiędzy Ministrem Infrastruktury i Rozwoju, Prezesem Urzędu Transportu Kolejowego i Dyrektorem PCA

13 lutego 2015 roku zostało podpisane Porozumienie Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Wiceprezesa UTK i Dyrektora PCA w sprawie współpracy w zakresie akredytacji i nadzoru nad jednostkami oceniającymi w transporcie kolejowym.

Porozumieniem objęto:

- określenie warunków umożliwiających wykonanie przepisów rozporządzenia (UE) 402/2013 z dnia 30 kwietnia 2013 roku, w sprawie wspólnej metody oceny bezpieczeństwa w zakresie wyceny i oceny ryzyka i uchylające rozporządzenie (WE) nr 352/2009 w za-

kresie potwierdzania kompetencji podmiotu ubiegającego się o status jednostki oceniającej w transporcie kolejowym;

- określenie zasad współpracy stron porozumienia w zakresie opracowania programu akredytacji, jego realizacji oraz nadzoru nad akredytowanymi jednostkami oceniającymi.

Strony porozumienia zobowiązały się m.in. do wymiany informacji i materiałów dotyczących funkcjonowania jednostek oceniających oraz opinii i stanowisk związanych z realizacją postanowień rozporządzenia (UE) 402/2003. W granicach swoich możliwości organizacyjnych i finansowych, strony porozumienia mogą również podejmować wspólne inicjatywy edukacyjno-informacyjne, dotyczące akredytacji i nadzoru nad jednostkami oceniającymi.

W ramach podjętej współpracy opracowany został dokument DAK-08 Akredytacja jednostek oceniających do działalności objętej rozporządzeniem wykonawczym KE nr 402/2013, który wdrożony został do działalności podstawowej Polskiego Centrum Akredytacji na mocy Komunikatu nr 160 z dnia 13.03.2015 r.

W 2015 roku Polskie Centrum Akredytacji udzieliło czterech akredytacji jednostkom inspekcyjnym w odniesieniu do wymagań ww. rozporządzenia.

Porozumienie pomiędzy PCA i GIJHARS

16 października 2015 roku podpisane zostało porozumienie PCA z Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w sprawie nadzoru nad akredytowanymi jednostkami certyfikującymi w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych, które zastąpiło porozumienie z dnia 29 grudnia 2010 roku.

Porozumienie zachowuje poprzednie ustalenia, okre-

ślające zasady współpracy w zakresie nadzoru nad akredytowanymi jednostkami certyfikującymi, a także warunki wymiany informacji na temat prowadzenia ocen i kontroli w tych jednostkach. Przewiduje również okresowe spotkania koordynacyjne obu stron oraz wspólne warsztaty doskonalące dla inspektorów JHARS i auditorów PCA.

Dodatkowo, w zakresie programów: rolnictwo ekologiczne oraz produkty regionalne i tradycyjne, PCA ściśle współpracuje z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, czego przykładem są nowelizacje dokumentów DAC-13 i DAC-06, dwustronne szkolenia i udział w spotkaniach dotyczących np. auditów FVO.

W ramach programu akredytowanego – integrowanej produkcji roślin (obszar regulowany ustawą o środkach ochrony roślin z dnia 8 marca 2013 roku), PCA rozszerzyło współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa, w celu harmonizacji wymagań dla jednostek certyfikujących integrowaną produkcję roślin.

Zakres zobowiązań wynikających z zawartego porozumienia:

PCA zobowiązało się m.in. do:	Główny Inspektor JHARS zobowiązał się do:
- przekazywania Głównemu Inspektorowi JHARS informacji o nowo udzielonych, przedłużonych, zawieszonych i cofniętych akredytacjach w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz produktów rolnych i środków spożywczych posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG lub GTS;	- przekazywania Polskiemu Centrum Akredytacji informacji o ustaleniach podjętych podczas auditów i inspekcji jednostek certyfikujących;
- przekazywania Głównemu Inspektorowi JHARS informacji uzyskanych podczas ocen jednostek certyfikujących i innych, które w opinii PCA mogą mieć znaczenie dla nadzoru sprawowanego przez Głównego Inspektora JHARS – po uprzednim otrzymaniu zgody od akredytowanego podmiotu;	- przekazywania Polskiemu Centrum Akredytacji informacji innych, które w opinii Głównego Inspektora JHARS mogą mieć znaczenie dla nadzoru sprawowanego przez PCA nad jednostkami certyfikującymi.
- zapewnienia możliwości udziału przedstawicieli Głównego Inspektora JHARS w roli obserwatorów w ocenach jednostek certyfikujących, przeprowadzanych przez PCA, po uzyskaniu zgody akredytowanego podmiotu.	

2.3.2 Współpraca z administracją państwową

Współpraca pomiędzy PCA i Transportowym Dozorem Technicznym

W wyniku współpracy pomiędzy Polskim Centrum Akredytacji i Transportowym Dozorem Technicznym w obszarze akredytacji w zakresie oceny zgodności do celów homologacji w odniesieniu do ustaleń ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku prawo o ruchu drogowym (tekst jednolity Dz.U. 2012 nr 0 poz. 1137 z późn. zm.), w dniu 28 stycznia 2015 roku opublikowany został Komunikat wspólny PCA i TDT w sprawie wymagań akredytacyjnych dla jednostek oceniających zgodność ubiegających się/posiadających status jednostek uprawnionych do działalności w zakresie homologacji. W komunikacie wskazano m.in. rodzaje czynności jednostek oceniających zgodność uprawnionych do działań w zakresie homologacji, dla których zastosowanie mają wymagania akredytacyjne, właściwe dla laboratoriów badawczych (PN-EN ISO/IEC 17025:2005) i jednostek inspekcyjnych (PN-EN ISO/IEC 17020:2012).

W 2015 roku odbyło się również spotkanie PCA z przedstawicielami podmiotów posiadających uprawnienia nadane przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego, zainteresowanych akredytacją udzielaną przez PCA dla celów homologacji. Analiza zgłaszanych problemów potwierdziła konieczność opracowania programu akredytacji jednostek oceniających zgodność do celów homologacji, uwzględniającego wymagania akredytacyjne właściwe dla jednostek oceniających zgodność przedstawionych w ww. normach odniesień, jak również sektorowe wymagania przepisów prawa. Zakończenie prac nad dokumentem i jego wdrożenie do działalności podstawowej PCA planowane jest na 2016 rok.

Współpraca pomiędzy PCA i Urzędem Transportu Kolejowego

Polskie Centrum Akredytacji opracowało, przy współpracy z Urzędem Transportu Kolejowego, nowy program akredytacji DAC-22 Akredytacja jednostek organizacyjnych ubiegających się o zgodę Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego na wykonywanie ocen zgodności w obszarze kolei.

Dokument powstał w celu harmonizacji podejścia do akredytacji jednostek organizacyjnych, ubiegających się

o uzyskanie zgody Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego na wykonywanie działalności, o której mowa w art. 22g ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 roku o transporcie kolejowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r., poz. 1297 z późn. zm.). Warunkiem uzyskania zgody Prezesa UTK, wynikającym z art. 22g ust. 2 pkt 4 ww. ustawy, jest uzyskanie właściwego certyfikatu akredytacji.

Program DAC-22 określa wymagania dla jednostek organizacyjnych, dotyczące m.in. niezbędnych zasobów dla procesu oceny zgodności, jak również szczegółowe zasady prowadzenia ocen PCA, w tym obejmujące proces wnioskowania i realizację ocen na miejscu.

Program został wprowadzony Komunikatem nr 176 i obowiązuje od dnia 27 października 2015 roku. Do 31 grudnia 2015 roku PCA udzieliło jednej akredytacji w wyżej wymienionym programie.

Współpraca pomiędzy PCA i Ministerstwem Gospodarki

W 2015 roku Polskie Centrum Akredytacji, wspólnie z Ministerstwem Gospodarki, kontynuowało prace związane z uruchomieniem nowego obszaru działalności akredytacyjnej w ramach Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 roku w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (rozporządzenie eIDAS).

Realizując kolejne etapy prac, PCA przyjęło harmonogram wdrożenia akredytacji do celów rozporządzenia eIDAS oraz przeprowadziło szkolenia personelu stałego i zewnętrznego w zakresie wymagań ww. rozporządzenia oraz wymagań ETSI TS 119 403 (obecnie ETSI EN 319 403). 2 września 2015 roku w Ministerstwie Gospodarki odbyło się spotkanie przedstawicieli Polskiego Centrum Akredytacji z podmiotami zainteresowanymi tematem akredytacji jednostek oceniających zgodność w obszarze usług zaufania. Pozyskano też zaplecze eksperckie do celów prowadzenia ocen w ramach nowego obszaru.

Zakończenie prac związanych z przygotowaniem projektu zakresu akredytacji w odniesieniu do eIDAS, w tym jego uzgodnienie z Ministerstwem oraz ogłoszenie w uzgodnieniu z Ministerstwem stosownego Komunikatu o rozpoczęciu przyjmowania wniosków o udzielenie akredytacji do rozporządzenia eIDAS, zaplanowano na pierwszy kwartał 2016 roku.

Współpraca pomiędzy PCA i Polskim Komitetem Normalizacyjnym

Polskie Centrum Akredytacji, od początku swojej działalności, współpracuje z Polskim Komitetem Normalizacyjnym w zakresie opiniowania i opracowywania norm. Dzięki uczestnictwu w pracach normalizacyjnych, PCA ma możliwość wpływania zarówno na program prac, jak i na treść powstających krajowych, międzynarodowych i europejskich dokumentów normalizacyjnych.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w 2015 roku, w ramach prac Komitetu Technicznego KT6, PCA przetłumaczyło i realizowało prace nad polską wersją norm:

- PN-EN ISO/IEC 17067 Ocena zgodności. Podstawy certyfikacji wyrobów oraz wytyczne dotyczące programów certyfikacji wyrobów;

- PN-EN ISO/IEC 17021-1 Ocena zgodności. Wymagania dla jednostek prowadzących audyty i certyfikację systemów zarządzania. Część 1: Wymagania.

W obu przypadkach prace zostały sfinansowane przez PCA, na podstawie umowy z PKN.

Ponadto, w 2015 roku, PCA opiniowało w ramach powyższego komitetu szereg norm opracowywanych przez ISO oraz CEN/CENELEC z zakresu systemów zarządzania i oceny zgodności. Zastępca dyrektora PCA, reprezentujący Polskie Centrum Akredytacji i jednocześnie Polski Komitet Normalizacyjny, uczestniczył w pracach Grupy Roboczej ISO/CASCO WG44, powołanej w celu nowelizacji normy ISO/IEC 17025.

Przedstawiciele PCA aktywnie uczestniczą w pracach następujących Komitetów Technicznych działających przy PKN:

Numer	Komitety techniczne PKN	Przedstawiciel PCA
KT nr 3	ds. Mikrobiologii Żywności	Kamila Skrzypczak-Zbiciak
KT nr 6	ds. Systemów Zarządzania	Małgorzata Tworek
KT nr 67	ds. Elektrycznej Aparatury Medycznej	Katarzyna Szymańska
KT nr 77	ds. Aparatury Rozdzielczej i Sterowniczej Niskonapięciowej	Andrzej Kober
KT nr 270	ds. Zarządzania Środowiskowego	Barbara Zengel
KT nr 276	ds. Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy	Barbara Zengel
KT nr 280	ds. Jakości Powietrza	Kinga Marciniak
KT nr 300	ds. Medycznych Badań Laboratoryjnych In Vitro	Aneta Suchocka
KT nr 310	ds. Systemów Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności	Joanna Skrzypczak

2.4 Spotkania, konferencje

Spotkania z jednostkami oceniającymi zgodność

Spotkania organizowane przez PCA

W 2015 roku PCA zorganizowało 12 spotkań z przedstawicielami akredytowanych podmiotów, w tym 6 spotkań z akredytowanymi laboratoriami, w których łącznie wzięło udział 481 osób. Spotkania podzielono na grupy, z uwzględnieniem specyfiki pracy laboratoriów badawczych:

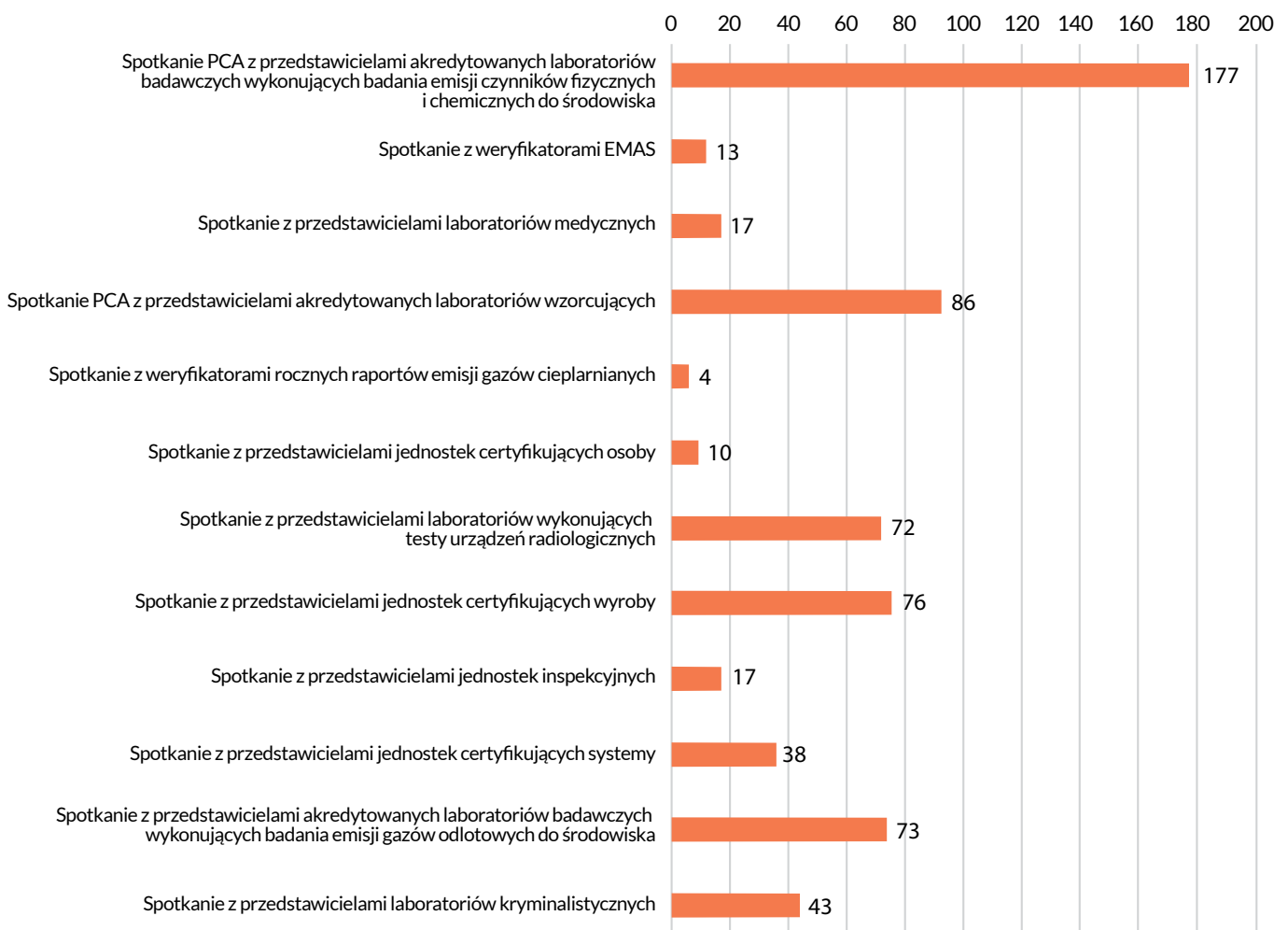
- laboratoria kryminalistyczne;

- laboratoria wykonujące badania emisji gazów odlotowych do środowiska;
- laboratoria wykonujące testy urządzeń radiologicznych.

Zorganizowano również spotkanie z przedstawicielami laboratoriów wzorcujących i medycznych.

W sześciu spotkaniach, zorganizowanych dla przedstawicieli akredytowanych jednostek certyfikujących, inspekcyjnych oraz weryfikatorów rocznych raportów emisji gazów cieplarnianych i EMAS, wzięło udział 145 uczestników.

Liczba uczestników biorących udział w spotkaniach z jednostkami oceniającymi zgodność wg obszarów

Konferencja PCA zatytułowana „Akredytacja jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji – nowe wyzwania”

W konferencji poświęconej problematyce wykorzystania akredytacji w procesie notyfikacji, zorganizowanej przez Polskie Centrum Akredytacji 20 listopada 2015 roku, w ramach obchodów Światowego Dnia Akredytacji, uczestniczyło ponad 150 osób. Po raz pierwszy doszło do spotkania trzech stron procesu notyfikacji: przedstawiciele jednostek oceniających zgodność, posiadających lub ubiegających się o akredytację do celów notyfikacji, regulatorów reprezentujących organy autoryzujące i notyfikujące (ministerstwa i urzędy centralne) oraz ekspertów PCA. Zaproszenie na konferencję przyjęli również goście z zagranicznych jednostek akredytujących: dyrektor słoweńskiej jednostki akredytującej (Slovenska akreditacija, SA), Bostjan Godec i dyrektor rumuńskiej jednostki akredytującej (Romanian Accreditation Association, RENAR/), Catalina Neague.

Głównym celem konferencji była wymiana informacji na temat systemu akredytacji do celów notyfikacji.

Konferencja składała się z dwóch części: prezentacji oraz dyskusji panelowej.

W swoich wystąpieniach, eksperci PCA omówili procedury i konkretne wymagania stawiane jednostkom ubiegającym się o akredytację do celów notyfikacji. Szczegółowo omówione zostały następujące zagadnienia:

- 1) dostosowanie dyrektyw unijnych do Nowych Ram Prawnych (New Legislative Framework);
- 2) wykorzystanie akredytacji do oceny kompetencji jednostek posiadających/ubiegających się o notyfikację – stan aktualny i perspektywy zmian;
- 3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 (CPR);
- 4) Nowelizacja polityki DA-11 Akredytacja jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji.

Dyskusja panelowa, z udziałem przedstawicieli trzech stron procesu, dotyczyła wymiany poglądów na temat korzyści wynikających z posiadania akredytacji do celów notyfikacji i uzyskania przez jednostkę oceniającą zgodność autoryzacji oraz statusu jednostki notyfikowanej, w oparciu o ściśle zdefiniowany zakres akredytacji do celów notyfikacji.

Udział PCA w zewnętrznych konferencjach/seminariach

Rodzaj konferencji/seminarium	Tematyka konferencji/seminarium
<p>Targi EuroLab 2015</p>	<p>Seminarium PCA, zatytułowane „Akredytacja w obszarach regulowanych. Zasady, uwarunkowania i stan aktualny”, zostało zorganizowane pierwszego dnia XVII Międzynarodowych Targów Analityki i Techniki Pomiarowych EuroLab (Warszawa, 18-20 marca 2015 r.). Uczestniczyło w nim ponad 350 słuchaczy.</p>
<p>II Ogólnopolskie Forum Kierowników Medycznych Laboratoriów Diagnostycznych</p>	<p>Polskie Centrum Akredytacji objęło patronatem Forum Kierowników Medycznych Laboratoriów Diagnostycznych, które odbyło się w dniach 22-23 maja 2015 roku, w Warszawie. Wzięło w nim udział ponad 500 osób z całej Polski. Przedstawiciel PCA przedstawił prezentację zatytułowaną „Wymagania prawne w akredytacji diagnostycznych laboratoriów medycznych”, w której omówił normy zharmonizowane w akredytacji medycznych laboratoriów diagnostycznych w Europie i Polsce.</p>
<p>III Polski Kongres Przedsiębiorczości</p>	<p>Polskie Centrum Akredytacji objęło również patronat honorowy nad III Polskim Kongresem Przedsiębiorczości (Łódź, 5-6 listopada 2015 r.), jednym z największych wydarzeń biznesowo-gospodarczych, w którym wzięło udział blisko tysiąc uczestników: przedstawicieli środowisk naukowych, gospodarczych i społecznych z całej Polski. Dyrektor PCA, Lucyna Olborska, została zaproszona do udziału w pracach Rady Programowej Kongresu.</p> <p>Tematy przewodnie koncentrowały się na następujących zagadnieniach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • synergia nauki z biznesem; • wejście i funkcjonowanie polskich firm na rynkach globalnych; • budowanie innowacyjnej i dynamicznej gospodarki.

2.5 Szkolenia otwarte

Działalność szkoleniowa Polskiego Centrum Akredytacji prowadzona jest w związku z ustawą z dnia 30 sierpnia 2002 roku o systemie oceny zgodności (Dz.U. 2014 r. poz. 1645).

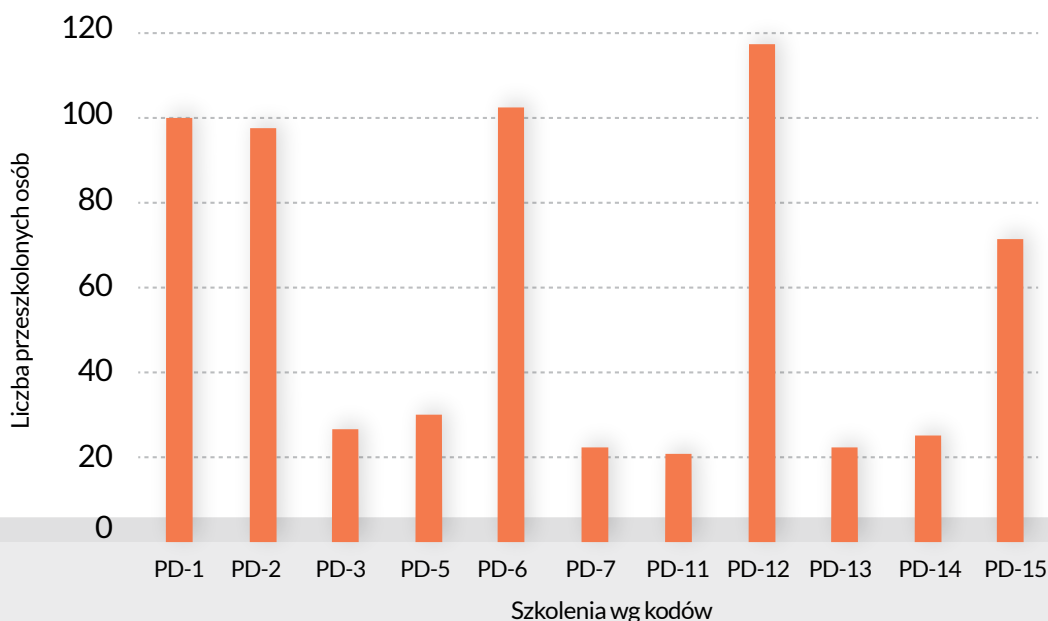
W 2015 roku PCA przeprowadziło 27 szkoleń otwartych, w których uczestniczyło 635 osób.

Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia PD-1 System zarządzania w laboratorium. Zadania kierownika ds. jakości i kierownictwa technicznego

(4 terminy), szkolenie PD-2 Audit wewnętrzny w laboratorium (4 terminy) oraz PD-12, łączące tematykę powyższych szkoleń (5 terminów). Ze względu na duże zainteresowanie zorganizowano też dodatkowy termin szkolenia PD-6 System zarządzania w jednostce certyfikującej wyroby wg normy PN-EN ISO/IEC 17065:2013.

Poniższy wykres prezentuje liczbę zorganizowanych w 2015 roku szkoleń oraz liczbę uczestników.

Szkolenia otwarte – liczba uczestników wg kodu szkolenia

Wykaz tematyczny szkoleń:

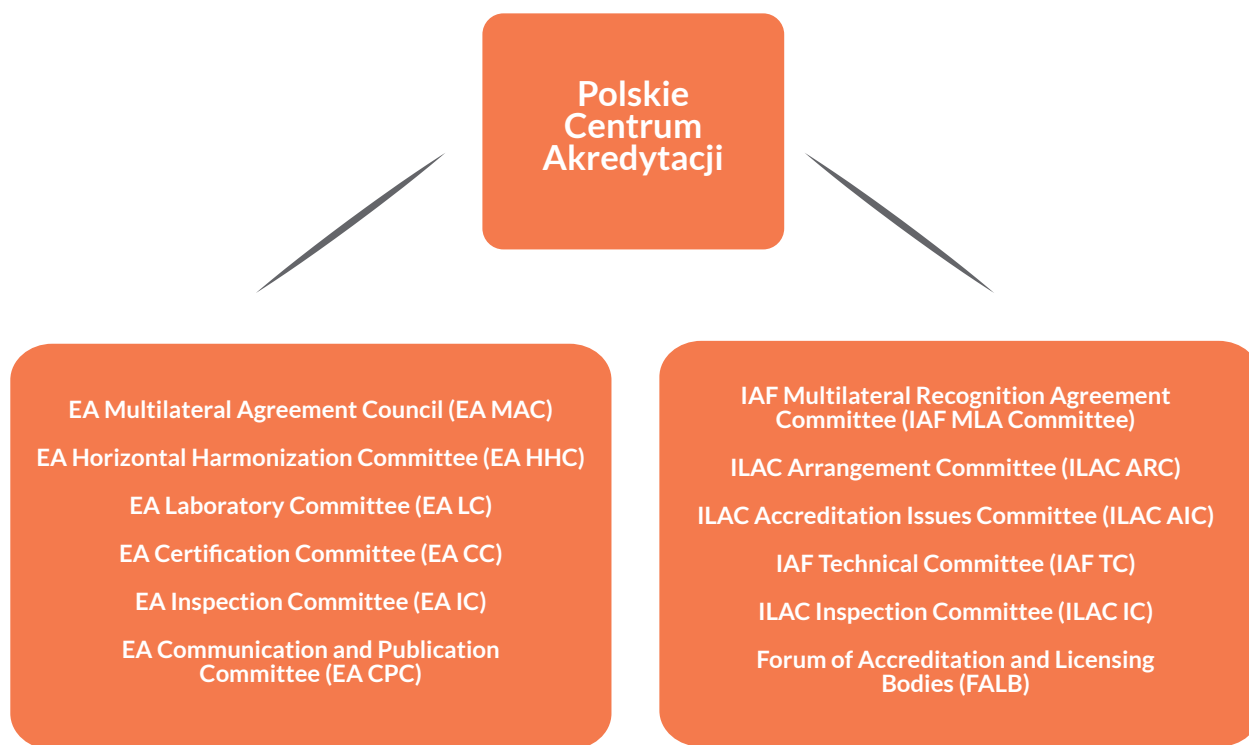
- PD-1 System zarządzania w laboratorium. Zadania kierownika ds. jakości.
- PD-2 Audit wewnętrzny w laboratorium.
- PD-3 Droga do akredytacji. Podstawowe elementy oceny PCA. Procedura akredytacji.
- PD-5 Wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17020:2012 z elementami auditu wewnętrznego.
- PD-6 System zarządzania w jednostce certyfikującej wyroby wg normy PN-EN ISO/IEC 17065:2013.
- PD-7 Szkolenie dla auditorów PCA prowadzących ocenę wg normy PN-EN ISO/IEC 17025.
- PD-11 Doskonalenie systemu zarządzania w jednostce certyfikującej systemu zarządzania wg normy PN-EN ISO/IEC 17021:2011.
- PD-12 System zarządzania w laboratorium. Zadania kierownika ds. jakości.
- PD-13 Zadania Najwyższego Kierownictwa organizacji, w których działają laboratoria spełniające wymagania PN-EN ISO/IEC 17025.
- PD-14 Metrologia – podstawy teoretyczne. Teoria pomiaru i opracowania wyników pomiarów.
- PD-15 Metrologia – nadzorowanie wyposażenia pomiarowego w laboratoriach.

2.6 Współpraca międzynarodowa

Członkostwo PCA w międzynarodowych organizacjach: EA (European co-operation for Accreditation), IAF (International Accreditation Forum, Inc.), ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation) i FALB (Forum of Accreditation and Licensing Bodies) oraz podpisanie wielostronnych porozumień z tymi organizacjami, zapewnia uznawanie w Europie i na świecie wyników badań i wzorcowań akredytowanych laboratoriów w Polsce oraz certyfikatów wydawanych przez

krajowe jednostki certyfikujące i inspekcyjne oraz weryfikatorów.

W ramach współpracy z tymi organizacjami w 2015 roku PCA brało udział w pracach komitetów i grup roboczych działających przy EA, IAF, ILAC oraz FALB. Praca ta umożliwiła wymianę doświadczeń, a także zapewniła wpływ na kształtowanie systemu oceny zgodności w wymiarze europejskim i światowym.

W 2015 roku pracownicy PCA uczestniczyli w 45 spotkaniach zorganizowanych przez EA, IAF, ILAC i FALB. W ramach elektronicznej formy współpracy z EA, ILAC i IAF, Polskie Centrum Akredytacji zaopiniowało 8 dokumentów, wzięło udział w 26 głosowaniach oraz odpowiedziało na 7 ankiet.

2.7 Ważne wydarzenia

IAF/ILAC General Assembly i EA General Assembly

27-28 V 2015 r., Ateny

35. Zgromadzenie Ogólne European co-operation for Accreditation (EA)

4-6 XI 2015 r., Mediolan

29. Zgromadzenie Ogólne International Accreditation Forum (IAF)

19. Zgromadzenie Ogólne International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC)

Połączone Zgromadzenie Ogólne IAF i ILAC

25-26 XI 2015 r., Budapeszt

36. Zgromadzenie Ogólne European co-operation for Accreditation (EA)

2.8 Współpraca bilateralna – podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy PCA i albańską jednostką akredytującą

W wyniku prac Wspólnej Polsko-Albańskiej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej, dyrektor Polskiego Centrum Akredytacji, Lucyna Olborska, oraz Armond Halebi, dyrektor generalny albańskiej jednostki akredytującej (The Accreditation Body of Albania – DA), podpisali 17 kwietnia 2015 roku porozumienie o współpracy pomiędzy PCA i DA.

Obie strony wyrażają zainteresowanie współpracą w obszarze normalizacji, metrologii i procedur związanych z oceną zgodności, które dostarczają informacji dotyczących norm i przepisów technicznych w oparciu o zasady

europejskie i międzynarodowe, przyjęte w Albanii i Polsce. Albańska Agencja ds. Akredytacji wyraziła zainteresowanie podpisaniem porozumienia z Polskim Centrum Akredytacji, które umożliwiłoby współpracę w dziedzinie akredytacji jednostek oceniających zgodność, obejmujące dzielenie się wiedzą i doświadczeniami, ustanowienie wspólnych grup roboczych ds. akredytacji na poziomie krajowym, wprowadzania jednolitych procesów akredytacji w regionie, jak również uczestnictwo we wspólnych spotkaniach, konferencjach i seminariach.

Protokół z V posiedzenia Komisji, Tirana, 17.07.2014 r.

2.9 Umowy w ramach polityki transgranicznej

PCA współpracuje z zagranicznymi jednostkami akredytującymi w zakresie przeprowadzania ocen oddziałów jednostek oceniających zgodność, zlokalizowanych na terenie Polski. Zasady współpracy określa dokument EA-2/13 EA Cross Border Accreditation Policy and Procedure for Cross Border Cooperation between EA Members.

Ogólną zasadą PCA jest prowadzenie działalności akredytacyjnej na terytorium Polski oraz nieoferowanie akredytacji poza granicami kraju. Polityka ta określona została w oparciu o wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17011, rozporządzenia WE nr 765/2008, dokument SOGS N595 rev. 6 oraz odpowiednie dokumenty EA, IAF i ILAC. PCA uznaje akredytacje udzielone przez inne jednostki akredytujące, członków tych porozumień, za równoważne. Podobnie, zagraniczne jednostki akredytujące, członkowie wielostronnych porozumień, akceptują akredytacje udzielone przez Polskie Centrum Akredytacji. W przypadkach określonych w artykule 6. i 7. ww. rozporządzenia, jednostki akredytujące

mogą podjąć się akredytacji podmiotu zagranicznego w regionie EA. Stosuje się wówczas zasady podane w dokumencie EA-2/13, w szczególności dotyczące współpracy z jednostką akredytującą danego kraju. W tym celu podpisywane są umowy o współpracy w ramach polityki transgranicznej.

PCA podpisało umowy o współpracy z dziewięcioma jednostkami akredytującymi: z Holandii, Wielkiej Brytanii, Danii, Niemiec, Czech, Turcji, Grecji, Włoch i Finlandii. Obecnie trwają rozmowy w sprawie podpisania podobnego porozumienia ze szwajcarską jednostką akredytującą (Swiss Accreditation Service, SAS).

W ramach współpracy transgranicznej, w 2015 roku PCA zrealizowało jedenaście ocen na zlecenie zagranicznych jednostek akredytujących, w tym: DAkKS (Niemcy), UKAS (Wielka Brytania), RvA (Holandia), CAI (Czechy) oraz zleciło przeprowadzenie dwóch ocen: przez DAkKS i FINAS (Finlandia).

3

Zarządzanie i monitorowanie działalności – podstawa jakości

3.1 System zarządzania PCA

Wdrożony w PCA system zarządzania spełnia wymagania właściwe dla funkcjonowania kontroli zarządczej w jednostce sektora finansów publicznych.

System zarządzania w Polskim Centrum Akredytacji funkcjonuje w oparciu o wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17011 Ocena zgodności – Wymagania ogólne dla jednostek akredytujących prowadzących akredytację jednostek oceniających zgodność oraz zgodnie z wymaganiami i zobowiązaniami określonymi w:

- rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 roku;
- ustawie o systemie oceny zgodności;
- porozumieniach wielostronnych EA MLA, ILAC MRA, IAF MLA;
- przepisami przewidzianymi dla jednostek sektora finansów publicznych.

W celu zwiększenia zaufania do funkcjonowania PCA w zakresie rzetelności i bezstronności realizowanych zadań PCA posiada wdrożone systemy:

System przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym, uwzględniający wymagania dokumentu KIG-PCBC System przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym, wyd. 3. z kwietnia 2014 r. W związku z wprowadzeniem Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019, którym objęte zostało również PCA, opracowana została broszura informacyjna PCA o etycznym postępowaniu, przeciwdziałaniu korupcji oraz konflikcie interesów, której celem jest zakomunikowanie ww. kwestii szerokiemu gronu odbiorców współpracującym z PCA, a w szczególności ujęcie ich w szkoleniach dla pracowników i auditorów PCA. Dodatkowo w intranecie utworzono podstronę Antykorupcja, umożliwiającą pracownikom PCA łatwy dostęp do kluczowych informacji, regulujących zagadnienia dotyczące antykorupcji i konfliktu interesów w działalności PCA. Zamieszczono tam również ogólnodostępne broszury i poradniki zawierające zalecenia i rekomendacje postępowania, wydane przez CBA.

System zarządzania bezpieczeństwem informacji wg normy PN ISO/IEC 27001 Technika informatyczna – Tech-

niki bezpieczeństwa – Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji – Wymagania. W PCA proces wdrażania systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji (SZBI) został zainicjowany w 2013 roku, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2013 roku w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych.

W 2015 roku w PCA wprowadzono pakiety zabezpieczeń i mechanizmów kontrolnych, ograniczających zidentyfikowane ryzyka w zakresie bezpieczeństwa informacji do akceptowalnego poziomu. Ponadto dokonano aktualizacji dokumentacji systemowej dotyczącej ww. obszaru. Przeprowadzony został także audyt wewnętrzny w zakresie systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji oraz ochrony danych osobowych, który wskazał kolejne obszary do doskonalenia i poprawy.

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz.U. z 2014 nr 1182 ze zm.) i rozporządzeniem Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 11 maja 2015 roku w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań, w celu zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa informacji (Dz.U. z 2015, poz. 745), Dyrektor PCA wyznaczył Administratora Bezpieczeństwa Informacji (ABI). Zakres odpowiedzialności ABI w szczególności obejmuje sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem obowiązujących zasad bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych oraz koordynowanie działań związanych z zarządzaniem ryzykiem w zakresie przetwarzania danych osobowych.

W 2015 roku w PCA wprowadzona została także Polityka Bezpieczeństwa Ochrony Danych Osobowych. Celem Polityki jest określenie zasad i trybu postępowania, które należy stosować dla prawidłowej realizacji obowiązków Administratora Danych oraz osób upoważnionych przez niego do przetwarzania danych w zakresie właściwego i zgodnego z prawem sposobu przetwarzania i ochrony danych osobowych oraz zabezpieczenia danych osobowych przed dostępem do nich osób nieupoważnionych.

3.2 Planowanie i sprawozdawczość

W PCA funkcjonuje kaskadowy system planowania i sprawozdawczości, którego celem jest zapewnienie skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania PCA i zwiększenie efektywności podejmowanych działań. Kluczowe zadania, nałożone na PCA poprzez ustawę o systemie oceny zgodności, są rozwijane do celów i zadań w perspektywie długo, średnio i krótkookresowej. Poprzez okresowe przeglądy realizacji planów dokonywana jest ocena uzyskanych wyników przy pomocy ustalonych mierników.

W 2015 roku zrealizowano działania wynikające z Planu strategicznego PCA na lata 2014-2017 oraz Planu Głównego na rok 2015, który jednocześnie był pod-

stawą opracowania planów wykonawczych komórek organizacyjnych na rok 2015.

Plany wykonawcze były monitorowane na bieżąco przez kierowników komórek organizacyjnych, natomiast plan główny – w okresach półrocznych – przez najwyższe kierownictwo PCA.

W odniesieniu do planu głównego na 2015 rok, na 103 zidentyfikowane zadania: 96% zadań zrealizowano w całości lub częściowo, 4% nie zrealizowano lub odstąpiono od realizacji. Po analizie dokonanej podczas przeglądu zarządzania, zaplanowanego na luty 2016 roku, zadania te będą kontynuowane.

3.3 Zarządzanie kapitałem ludzkim

Personel PCA

Polityka kadrowa w Polskim Centrum Akredytacji jest ukierunkowana na stały rozwój kompetencji pracowników. W 2015 roku działania w tym obszarze skoncentrowane były na opracowaniu modelu kompetencji i strategii rozwoju zasobów ludzkich poprzez zaprojektowanie indywidualnych ścieżek rozwoju zawodowego pracowników PCA. Zaprojektowany i wdrożony model kompetencji personelu PCA przełoży się na zwiększenie efektywności jego pracy PCA, a w konsekwencji – na realizację misji PCA. Przy projekcie tworzenia modelu przyjęto zasadę, że kompetencje pracowników, które decydują o skuteczności realizowanych zadań zawodowych, są dynamiczne, czyli zmienne w czasie, i mogą być na nowo zdefiniowane, w zależności od potrzeb i sytuacji oraz od oczekiwań klientów PCA.

Audиторzy i eksperci

Jednym z priorytetów strategicznych PCA jest dysponowanie personelem o specjalistycznej wiedzy oraz działanie na rzecz rozwoju ich kompetencji. Celem PCA jest uzyskanie zaufania do wyników oceny zgodności oraz uznawanie krajowej jednostki akredytacyjnej jako kom-

petentnego, bezstronnego i wiarygodnego partnera. Dla osiągnięcia powyższych celów, PCA inicjuje i organizuje szereg spotkań z auditorami i ekspertami oraz regularnie monitoruje ich pracę. Stanowi to punkt wyjścia do procesu doskonalenia personelu PCA.

PCA prowadzi regularne obserwacje auditorów wiodących podczas wykonywanej pracy. W 2015 roku zorganizowano 24 obserwacje.

W celu poszerzenia bazy auditorów wiodących, Polskie Centrum Akredytacji przeprowadza procesy stażowaniakandydatówna auditorów wiodących. W 2015 roku 4 osoby ukończyły z wynikiem pozytywnym staż i zostały przekwalifikowane na auditorów wiodących. Proces stażowania z eksperta na auditora technicznego w 2015 roku zakończyło 29 osób.

PCA regularnie przeprowadza także rekrutację personelu zewnętrznego. W 2015 roku bazę PCA uzupełniono o 58 nowych ekspertów. Łącznie, do 31 grudnia 2015 roku, baza liczyła 660 osób.

660 – Ogólna liczba auditorów i ekspertów na koniec 2015 roku

Rekrutacje w 2015 roku

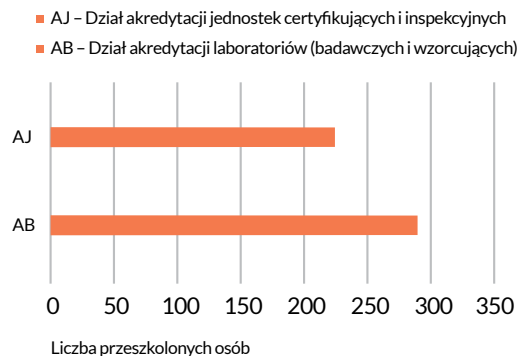
4 AW
29 AT
58 E

Szkolenia wewnętrzne

W celu podwyższenia i uzupełniania kwalifikacji audytorów pod kątem doskonalenia i ujednoczenia procesów prowadzenia ocen w jednostkach oceniających zgodność, PCA organizuje szkolenia wewnętrzne personelu. W 2015 roku przeprowadzono łącznie 29 szkoleń wewnętrznych dla 562 osób.

Szkolenia wewnętrzne PCA
– przeszkolone osoby wg działów

3.4 Audyty i audyty wewnętrzne

W 2015 roku w PCA przeprowadzono:

- 2 audyty wewnętrzne, obejmujące wymagania dla jednostki akredytującej zawarte w normie PN-EN ISO/IEC 17011 oraz rozporządzeniu WE 765/2008, art. 8;
- audit systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym;
- 4 obserwacje działań zespołów oceniających w trakcie oceny w jednostkach oceniających zgodność.

Cele auditów:

- realizacja zadań bieżących, określonych w planie głównym PCA w obszarze zarządzania finansami, ze szczególnym uwzględnieniem: sprawowania kontroli finansowej, planowania finansowego, windykacji należności i naliczania odsetek od nieterminowych wpłat;
- wdrożenie działań korygujących i zapobiegawczych po kontroli NIK, przeprowadzonej w 2014 roku;
- realizacja zadań bieżących, określonych w planie głównym PCA w obszarze zarządzania działalnością akredytacyjną, w zakresie wynikającym z rozszerzenia i harmonizacji działalności akredytacyjnej;
- realizacja zadań bieżących określonych w planie głównym PCA w obszarze zarządzania kapitałem ludzkim, ze szczególnym uwzględnieniem wdrożenia zasad parametryzacji zadań na stanowiskach;
- działania podejmowane w celu zwiększenia zatrudnienia i funduszu płac oraz stworzenie i wdrożenie planów indywidualnego rozwoju pracowników;
- wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji, w tym ocena funkcjonowania PCA w zakresie ochrony danych osobowych.

W wyniku auditów i audytów przeprowadzonych w PCA w 2015 roku, zapisano niezgodności oraz spostrzeżenia. Do wszystkich niezgodności zostały zaplanowane działania korygujące i zapobiegawcze, których realizacja i skuteczność są weryfikowane na bieżąco.

3.5 Kontrole zewnętrzne

W 2015 roku została przeprowadzona w PCA jedna kontrola zewnętrzna:

Organ kontrolujący	Temat kontroli	Termin kontroli
Najwyższa Izba Kontroli	Wykonanie planu finansowego Polskiego Centrum Akredytacji w 2014 roku	od 05.02.2015 r. do 17.04.2015 r.

W wyniku kontroli NIK zapisano 4 zalecenia, w odniesieniu do których PCA przeprowadziło działania korygujące i zapobiegawcze. Informacja o stanie wykonania zaleceń pokontrolnych była na bieżąco przekazywana Ministerstwu Gospodarki.

Jednocześnie w raporcie z kontroli NIK pozytywnie oceniono działania PCA zrealizowane w odniesieniu do wyników poprzedniej kontroli przeprowadzonej w PCA w 2013 roku.

3.6 Przegląd zarządzania i kolegia dyrektora/kierownika biura

W celu oceny skuteczności funkcjonowania systemu zarządzania, w 2015 roku w PCA odbył się przegląd systemu zarządzania. Przegląd został poprzedzony prezentacją sprawozdań i analizą stanu realizacji planu wykonawczego z 2014 roku przez poszczególne komórki PCA. W trakcie przeglądu oceniono również stan wdrożenia i funkcjonowania systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji.

W wyniku przeglądu zidentyfikowano 35 działań doskonalących. Wszystkie ustalenia z przeglądu zarządzania zostały uwzględnione w planie wykonawczym na 2015 rok, które podlegały okresowemu monitorowaniu.

Zarządzanie działalnością PCA na bieżąco realizowane jest przy udziale kolegów dyrektora PCA oraz kolegów kierownika Biura ds. Akredytacji. Kolegia pełnią funkcję opiniodawczo-doradczą. Uczestnicy kolegiów analizują zgłoszone tematy i wyrażają w ich sprawie opinie, rozstrzygają kwestie sporne, definiują i rozwiązują problemy, formułują ustalenia do realizacji, ze wskazaniem terminów i osób za nie odpowiedzialnych, dotyczące działalności PCA.

W 2015 roku zostało przeprowadzonych 18 spotkań kolegium dyrektora PCA oraz 10 spotkań kolegium kierownika Biura ds. Akredytacji.

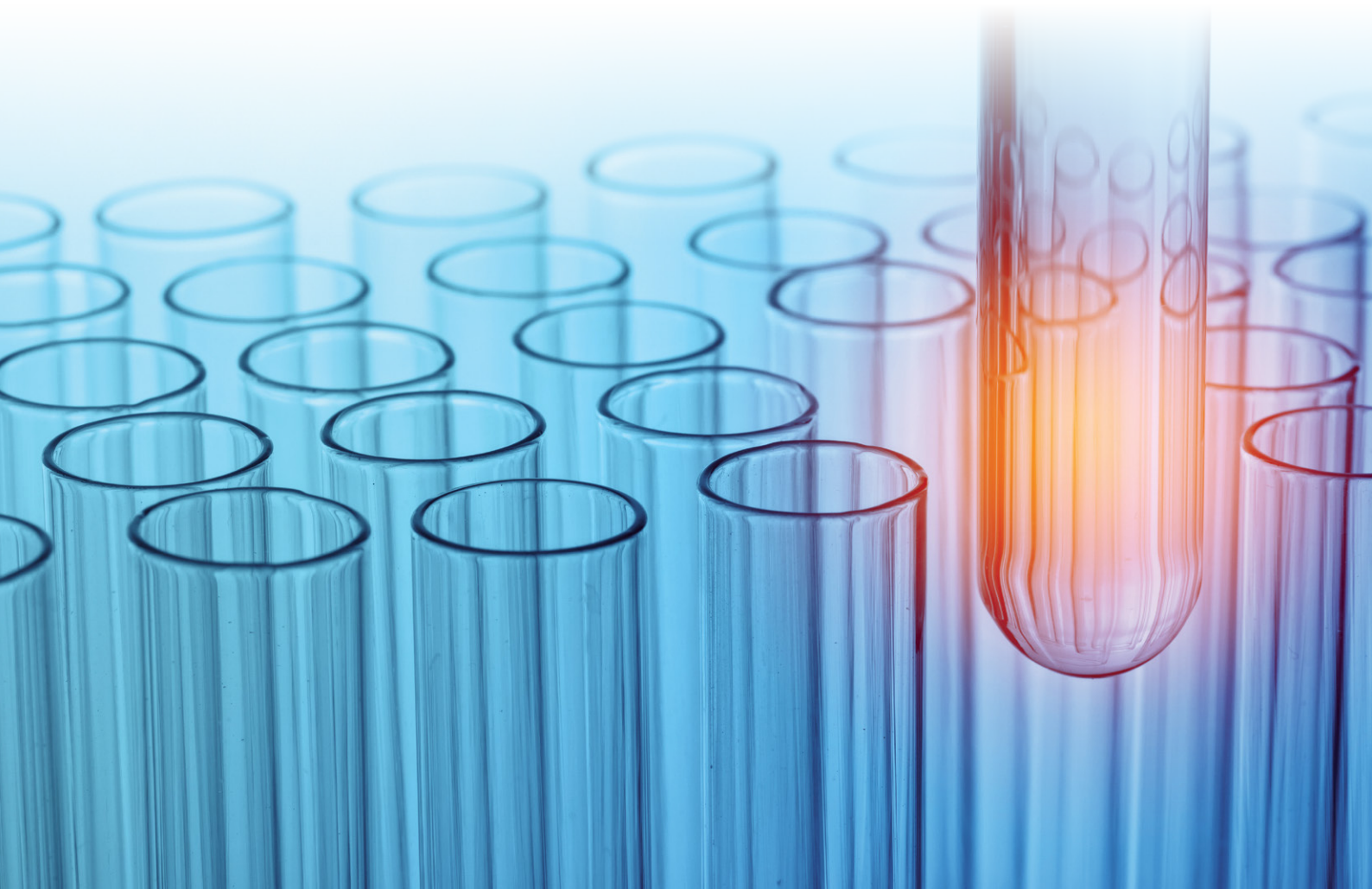
3.7 Badanie satysfakcji jednostek oceniających zgodność

W ramach doskonalenia współpracy z jednostkami oceniającymi zgodność, PCA przekazało w 2015 roku do jednostek zmodyfikowaną ankietę satysfakcji klientów. Modyfikacja ankiety miała na celu ocenę różnych etapów współpracy z PCA oraz możliwość wyrażenia własnego zdania w wyznaczonych obszarach, tj.:

- współpraca z PCA;
- zespół oceniający (audytorzy);
- przebieg oceny;
- terminowość;
- inne (w zakresie portalu IBOK oraz strony internetowej PCA);
- podsumowanie ogólnej współpracy z PCA w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Od stycznia do grudnia 2015 roku zostało wysłanych 1894 ankiet. Odpowiedź zwrótną przekazało 656 podmiotów. 94% respondentów oceniło współpracę z PCA na poziomie dobry lub bardzo dobry. Na uwagę zasługuje wysoka ocena w ankietach dla członków zespołów oceniających oraz dla przebiegu przeprowadzanych przez nich ocen. Postrzegani są oni przez jednostki oceniające zgodność jako osoby kompetentne i posiadające wysokie kwalifikacje merytoryczne. W obszarze doskonalenia działalności PCA, wynikającym z ankiet, nadal pozostaje dotrzymanie terminów ustalonych w procedurach.

Wszystkie sugestie jednostek oceniających zgodność, zawarte w nadesłanych do PCA ankietach, zostały przeanalizowane i są wykorzystywane do dalszego doskonalenia współpracy.

3.8 Uwagi do wyników oceny i jej przebiegu (FA-71)

Kolejnym narzędziem stosowanym przez PCA do weryfikacji jakości usług akredytacyjnych i wyjaśnienia z jednostką ocenianą wszelkich wątpliwości jest obowiązkowe wypełnienie przez nią formularza „Uwagi do wyników oceny i jej przebiegu” (FA-71). Celem zastosowania tego narzędzia jest potwierdzenie adekwatności i poprawności usta-

leń przedstawionych w przekazanych przez PCA raportach z oceny, jak również możliwość zgłoszenia zastrzeżeń do pracy zespołu oceniającego. W 2015 roku na 1462 przeprowadzonych ocen, do PCA wpłynęło 71 ankiet zawierających uwagi, w pozostałych przypadkach klienci PCA przekazali pisemną informację o braku uwag.

Problematyka:	Liczba uwag
uwagi do ustaleń z oceny (niezgodności, spostrzeżeń, faktów potwierdzających spełnienie lub niespełnienie wymagań, itp.)	27
postępowanie audytora	7
uwagi do przebiegu oceny	2
drobne błędy w raporcie (np. adresy, nazwy, itp.)	35
łącznie	71

3.9 Działalność Komitetu Odwoławczego

Przy PCA funkcjonuje Komitet Odwoławczy, powołany przez ministra właściwego do spraw gospodarki, na mocy art. 36 ustawy o systemie oceny zgodności z dnia 30 sierpnia 2002 roku (tekst jednolity Dz.U. 2014 r., poz. 1645 ze zm.). W skład Komitetu wchodzi osoba posiadająca odpowiednią wiedzę i doświadczenie w zakresie akredytacji, które zostały wskazane przez ministrów i kierowników urzędów centralnych, właściwych ze względu na przedmiot akredytacji, pozytywnie zaopiniowane przez Polskie Centrum Akredytacji. W skład komitetu wchodzi obecnie 10 członków.

Klienci PCA mają prawo odwołać się od decyzji odmowy udzielenia, cofnięcia, zawieszenia lub ograniczenia zakresu akredytacji do Komitetu Odwoławczego, na zasadach opisanych w ustawie o systemie oceny zgodności. Odwołanie rozpatrywane jest w trybie określonym w ustawie o systemie oceny zgodności oraz zgodnie z regulaminem Komitetu Odwoławczego.

W 2015 roku Komitet Odwoławczy rozpatrzył jedno odwołanie od decyzji PCA o cofnięciu akredytacji laboratorium. Komitet, w drodze orzeczenia nr 1/2015, oddalił odwołanie.

W przypadku oddalenia odwołania, klientowi PCA przysługuje skarga do sądu administracyjnego, wnoszona w trybie opisanym w ustawie o systemie oceny zgodności.

W 2015 roku przed sądami administracyjnymi toczyły się dwie sprawy dotyczące skarg na odwołania oddalone przez Komitet Odwoławczy, w tym:

- skarga na orzeczenie w sprawie odwołania od decyzji o ograniczeniu zakresu akredytacji jednostki certyfikującej wyroby – oddalona przez Naczelny Sąd Administracyjny; skarga na orzeczenie w sprawie odwołania od decyzji zawieszenia akredytacji laboratorium badawczemu – trwa postępowanie przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym.

4

Działalność akredytacyjna – liczby, rozwój i kierunki zmian

4.1 Realizacja ocen w procesach akredytacji i nadzoru

Zgodnie z ustawą o systemie oceny zgodności (tekst jednolity Dz.U. 2014 r., poz. 1645), PCA prowadzi procesy akredytacji i nadzoru nad następującymi jednostkami oceniającymi zgodność:

- laboratoria: badawcze, wzorcujące, medyczne;
- jednostki certyfikujące: wyroby, systemy zarządzania, osoby;
- jednostki inspekcyjne;
- weryfikatorzy: EMAS, GHG;
- organizatorzy badań biegłości.

PCA działając na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarki polskiej, zgodnie z planem działalności na rok 2015, pozytywnie zaopiniowanym przez ministra właściwego ds. gospodarki, osiągnęło w 2015 roku cel wyrażony w formie miernika w postaci liczby akredytacji wg stanu na dzień 31.12.2015 r.:

- planowana wartość miernika – 1475;
- osiągnięta wartość miernika – 1493.

Wzrost liczby akredytowanych podmiotów wynikał przede wszystkim z większego zainteresowania akredytacją podmiotów działających w obszarach oceny zgodności regulowanych prawem. Podejmowane przez PCA działania w kierunku rozwoju działalności akredytacyjnej przynoszą pozytywne i oczekiwane wyniki. Należy jednocześnie zauważyć, że w okresie planowania PCA pozyskiwało liczne informacje ze strony laboratoriów odnośnie rezygnacji z akredytacji, dlatego PCA bardzo ostrożnie podeszło do kwestii planowania liczby akredytacji.

Poniższa tabela przedstawia liczbę ważnych akredytacji oraz stan realizacji ocen w procesach akredytacji i nadzoru przeprowadzonych przez PCA w 2015 roku:

	RAZEM	laboratoria badawcze	laboratoria wzorujące	laboratoria medyczne	organizatorzy badań biegłości	jednostki certyfikujące wyroby	jednostki certyfikujące systemy	jednostki certyfikujące osoby	jednostki inspekcyjne	weryfikatorzy EMAS	weryfikatorzy GHG
WAŻNYCH AKREDYTACJI NA KONIEC ROKU	1493	1206	111	10	5	77	37	14	17	8	8
Złożonych wniosków o akredytację	65	38	11	1	0	4	2	2	7	0	0
Złożonych wniosków w nadzorze (łącznie), w tym:	1662	1396	72	14	2	97	37	17	22	5	0
wniosków o rozszerzenie	754	605	48	7	1	57	21	2	13	0	0
wniosków o uaktualnienie	914	811	17	12	2	50	3	10	9	0	0
wniosków o przeniesienie	97	85	4	0	0	3	2	0	1	2	0
wniosków o przedłużenie	409	336	28	1	0	15	12	9	6	2	0
Udzielonych akredytacji	55	39	3	2	0	3	4	0	4	0	0
Zawieszonych akredytacji – na dzień 31.12.2015	11	8	0	0	0	2	1	0	0	0	0
Cofnięć akredytacji	23	22	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Przerwań procesów akredytacji	6	3	0	0	0	1	1	0	1	0	0
PROCESY AKREDYTACJI, W TYM:											
wizytacji wstępnych	34	30	2	1	0	0	0	0	1	0	0
przeglądów dokumentacji	64	45	1	3	0	4	9	0	1	0	1
ocen na miejscu	75	54	4	3	1	2	9	0	1	1	0
obserwacji (prowadzonych osobno)	13	0	0	0	0	1	11	1	0	0	0
PROCESY NADZORU:											
ocen na miejscu	1426	1125	106	8	3	88	47	20	16	6	7
obserwacji (prowadzonych osobno)	167	0	0	0	0	85	57	9	0	2	14
przeglądów dokumentacji	151	91	25	0	1	15	18	0	1	0	0

* Wartość „Razem” nie jest sumą dla poszczególnych rodzajów akredytacji, ponieważ ocena połączona dwóch lub więcej akredytacji (jeden kod oceny) jest w statystyce uwzględniona jako jedna ocena.

** W tym przeglądy dokumentacji (dowodów spełnienia znowelizowanych wymagań przepisów prawa) zrealizowane na wniosek jednostek oceniających zgodność:

- 87 ocen w wyniku nowelizacji rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 roku w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2014 poz. 817) oraz
- 54 oceny w wyniku nowelizacji normy PN-EN ISO 9308-1:2014-12 wskazanej jako dokument opisujący metodę referencyjną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29.03.2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 61, poz. 417 z późniejszymi zmianami).

4.2 Akredytacja jednostek do celów notyfikacji

Przyjęte w 2008 roku nowe ramy prawne (NLF) określone rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 oraz decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 768/2008 mają m.in. na celu zwiększenie zaufania do unijnego systemu oceny zgodności poprzez bardziej przejrzysty system zasad i wymagań dla notyfikowanych jednostek oceniających zgodność.

W 2015 roku PCA, w uzgodnieniu z Ministerstwem Gospodarki, Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju, Ministerstwem Administracji i Cyfryzacji, Urzędem Transportu Kolejowego oraz działającą przy PCA, Radą ds. Akredytacji, znowelizowano politykę obejmującą zasady akredytacji jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji (dokument DA-11, wydanie 2).

PCA, w obszarze akredytacji do celów notyfikacji, znowelizowało również dwa programy akredytacji: DAN-01 Akredytacja jednostek biorących udział

w procesie oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych w odniesieniu do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 (CPR) oraz DAN-02 Akredytacja do celów notyfikacji w odniesieniu do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/57/WE w sprawie interoperacyjności systemu kolei we wspólnocie. Wyżej wymienione programy zostały znowelizowane w związku ze zmianą normy akredytacyjnej dla jednostek certyfikujących wyroby PN-EN ISO/IEC 17065 oraz koniecznością dostosowania do nowych regulacji prawnych.

Jednocześnie opracowano i wprowadzono do stosowania nowy program akredytacji DAN-03 Akredytacja do celów notyfikacji w odniesieniu do dyrektywy 97/23/WE w sprawie urządzeń ciśnieniowych oraz dyrektywy 2009/105/WE w sprawie prostych zbiorników ciśnieniowych.

Poniższa tabela przedstawia wykaz udzielonych akredytacji dla potrzeb notyfikacji – stan na koniec 2015 roku:

Dyrektywa/Rozporządzenie		Liczba udzielonych akredytacji
305/2011	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 roku ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG.	43
92/42/EWG	Dyrektywa Rady 92/42/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie wymogów sprawności dla nowych kotłów wody gorącej opalanych paliwem płynnym lub gazowym.	2
94/9/WE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE z dnia 23 marca 1994 roku w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich dotyczących urządzeń i systemów ochronnych do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem.	1
93/15/EWG	Dyrektywa Rady 93/15/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie harmonizacji przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu i kontroli materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego.	2
96/98/WE	Dyrektywa Rady 96/98/WE z dnia 20 grudnia 1996 roku w sprawie wyposażenia statków.	2
97/23/WE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 97/23/WE z dnia 29 maja 1997 roku w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich dotyczących urządzeń ciśnieniowych.	4
2000/14/WE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/14/WE z dnia 8 maja 2000 roku w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń.	4
2004/22/WE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/22/WE z dnia 31 marca 2004 roku w sprawie przyrządów pomiarowych.	2
2008/57/WE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/57/WE z dnia 17 czerwca 2008 roku w sprawie interoperacyjności systemu kolei we Wspólnocie.	8
2009/105/WE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/105/WE z dnia 16 września 2009 roku odnosząca się do prostych zbiorników ciśnieniowych.	2

4.3 Akredytacja jednostek certyfikujących w programie BRC/IOP – Globalna norma dotycząca opakowań i materiałów opakowaniowych

10 września 2015 roku Polskie Centrum Akredytacji rozszerzyło działalność akredytacyjną w obszarze dobrowolnym o BRC Global Standard for Packaging & Packaging Materials.

W tej sprawie opublikowany został Komunikat nr 171 z dnia 10 września 2015 roku. Z dniem jego publikacji PCA rozpoczęło przyjmowanie wniosków o akredytację jednostek oceniających zgodność w zakresie ww. programu.

Program identyfikuje akredytowane jednostki certyfikujące wyroby jako właściwe do realizowania certyfika-

cji opakowań i materiałów opakowaniowych. Obejmuje aspekty jakościowe oraz funkcjonalne materiałów opakowaniowych i opakowań, w połączeniu z wymaganiami dotyczącymi zasad higieny, a także promuje podejście związane z oceną ryzyka i zagrożeń opartych na zasadach Kodeksu Żywnościowego.

Celem programu jest wsparcie producentów materiałów opakowaniowych i opakowań w zakresie spełniania wymagań prawnych oraz zapewnienie ochrony interesów konsumenta.

4.4 Wdrożenie znowelizowanych norm i specyfikacji technicznych zawierających wymagania akredytacyjne

PN-EN ISO 15189:2013 Laboratoria medyczne. Wymagania dotyczące jakości i kompetencji

Do końca grudnia 2015 roku PCA przeprowadziło oceny na miejscu wg znowelizowanych wymagań normy PN-EN ISO 15189:2013-05 we wszystkich akredytowanych medycznych laboratoriach diagnostycznych. W ramach realizowanego harmonogramu przeprowadzono również szkolenia dla auditorów oraz spotkanie informacyjne z przedstawicielami akredytowanych laboratoriów medycznych w zakresie wymagań znowelizowanej normy PN-EN ISO 15189:2013-05.

PN-EN ISO/IEC 17065:2013-03 Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek certyfikujących wyroby, procesy i usługi

Spośród 79 jednostek nadzorowanych przez PCA, działających w tym obszarze, PCA przeprowadziło oceny w 78 jednostkach w odniesieniu do wymagań znowelizowanej normy PN-EN ISO/IEC 17065.

Powyższe działania wymagały nowelizacji dokumentów PCA związanych z akredytacją jednostek certyfikujących wyroby:

- DACW-01 Akredytacja jednostek certyfikujących wyroby;
- DAC-06 Akredytacja jednostek certyfikujących produkty regionalne i tradycyjne;
- DAC-13 Akredytacja jednostek certyfikujących w zakresie rolnictwa ekologicznego;
- DAC-16 Akredytacja jednostek badających i opiniujących sprawozdania przedsiębiorstw energetycznych występujących o uzyskanie świadectw pochodzenia z kogeneracji;
- DAC-18 Akredytacja jednostek certyfikujących gospodarkę leśną i łańcuch dostaw w systemie PEFC;
- DAC-19 Akredytacja jednostek certyfikujących w zakresie systemu QMP;
- DAC-20 Akredytacja jednostek certyfikujących w zakresie systemu QAFP;
- DAC-21 Akredytacja jednostek certyfikujących wydających opinie w sprawie wyrobów dopuszczanych do stosowania w zakładach górniczych.

Wszystkie działania związane z aktualizacją, jak i wycofaniem dokumentów PCA były konsultowane z zainteresowanymi stronami.

PCA przeprowadziło również szkolenia dla personelu wewnętrznego i zewnętrznego odpowiedzialnego za realizację ocen w jednostkach certyfikujących wyroby.

PN-EN ISO/IEC 17024:2012 Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek certyfikujących osoby

Polskie Centrum Akredytacji nadzoruje 14 jednostek działających w tym obszarze. Wszystkie akredytowane jednostki, w wyznaczonym terminie, przeszły pozytywnie ocenę PCA w odniesieniu do nowych wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17024.

PCA znowelizowało dokumenty związane z akredytacją jednostek certyfikujących osoby:

- DACP-01 Akredytacja jednostek certyfikujących osoby;
- DAC-12 Akredytacja jednostek certyfikujących rzeczoznawców samochodowych.

PCA przeprowadziło również szkolenie dla personelu wewnętrznego i zewnętrznego odpowiedzialnego za realizację ocen w jednostkach certyfikujących osoby.

PKN-ISO/IEC TS 17021-3 Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek prowadzących audyty i certyfikację systemów zarządzania – część 3 – Wymagania dotyczące kompetencji do audytowania i certyfikacji systemów zarządzania jakością

W 2015 roku PCA przeprowadziło oceny we wszystkich akredytowanych jednostkach certyfikujących systemy zarządzania jakością. PCA wydało pozytywne decyzje o wdrożeniu wymagań specyfikacji technicznej ISO/IEC TS17021-3:2013 przez jednostki i utrzymało ciągłość akredytacji w programie QMS.

W związku z wdrożeniem powyższej specyfikacji technicznej, PCA znowelizowało dokument DACS-01 Akredytacja jednostek certyfikujących systemy zarządzania. Wymagania szczegółowe.

PCA przeprowadziło również szkolenie dla personelu wewnętrznego i zewnętrznego odpowiedzialnego za realizację ocen w jednostkach certyfikujących systemy zarządzania.

PKN-ISO/TS 22003:2015 System Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności – Wymagania dla jednostek prowadzących audyty i certyfikację systemu zarządzania bezpieczeństwem żywności

Obecnie PCA nadzoruje 9 jednostek działających w tym obszarze, akredytowanych w odniesieniu do wymagań PKN-ISO/TS 22003:2007. Oceny w zakresie przejścia akredytowanych jednostek na wymagania Specyfikacji Technicznej PKN-ISO/TS 22003:2015-06 będą realizowane w 2016 roku. Po 15 grudnia 2016 roku certyfikaty akredytacji jednostek certyfikujących systemy zarządzania bezpieczeństwem żywności (FSMS), wydane przez PCA w odniesieniu do wymagań Specyfikacji Technicznej PKN-ISO/TS 22003:2007, utracą ważność.

ISO/IEC 17021-1:2015 – Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek prowadzących audyty i certyfikację systemów zarządzania – część 1 – Wymagania

PCA, w ramach współpracy z PKN, zawarło umowę na opracowanie i sfinansowanie polskiej wersji normy PN-EN ISO/IEC 17021-1:2015-09 Ocena zgodności – Wymagania dla jednostek prowadzących audyty i certyfikację systemów zarządzania – część 1 – Wymagania.

Jednostki akredytowane według normy PN-EN ISO/IEC 17021:2011 zostały zobowiązane przez PCA do wdrożenia wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17021-1:2015-09 tak, aby najbliższa ocena w nadzorze po opublikowaniu przez PKN polskojęzycznej wersji ww. normy (zgodnie z ustalonym przez PCA harmonogramem nadzoru) lub po 1 stycznia 2016 roku (za zgodą jednostki) mogła być przeprowadzona w odniesieniu do wymagań zawartych w ww. normie. Ostatecznym terminem wdrożenia powyższej normy przez akredytowane podmioty jest dzień 15 czerwca 2017 roku.

4.5 Wdrożenie dokumentów EA, IAF, ILAC

EA-2/17 EA Guidance on the Horizontal Requirements for the Accreditation of Conformity Assessment Bodies for Notification Purposes

W 2015 roku PCA prowadziło oceny jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji w oparciu o znowelizowany dokument EA-2/17. Dokument zawiera uzgodnioną przez EA politykę dotyczącą akredytacji jednostek oceniających zgodność przez krajowe jednostki akredytujące jako podstawę do ich notyfikacji przez organy notyfikujące, w celu uzyskania przez nie statusu jednostek notyfikowanych działających w ramach unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego. PCA aktualizowało politykę DA-11 oraz mające zastosowanie formularze.

EA-3/12 EA Policy for the Accreditation of Organic Production Certification

W 2015 roku PCA zakończyło okres wdrażania wymagań dokumentu EA-3/12 M: 2013 Polityka EA dotycząca akredytacji jednostek certyfikujących produkcję ekologiczną. Został znowelizowany dokument DAC-13 Akredytacja jednostek certyfikujących w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz przeprowadzono ponowną weryfikację kompetencji auditorów technicznych i ekspertów PCA w obszarze rolnictwa ekologicznego. Ww. dokument EA, poza określeniem szczegółowych wymagań kompetencyjnych personelu prowadzącego oceny, określa warunki udzielania akredytacji, przedłużania i nadzoru w aspekcie prowadzonych przez jednostkę akredytującą obserwacji pracy inspektora jednostki u jej klienta. Ponadto dokument EA identyfikuje kryteria służące do określenia czasu trwania ocen w siedzibie jednostek.

ILAC P15:06/2014 Application of ISO/IEC 17020:2012 for the Accreditation of Inspection Bodies

W 2015 roku PCA opublikowało tłumaczenie dokumentu ILAC-P15:06/2014 Application of ISO/IEC 17020:2012 for the Accreditation of Inspection Bodies (Zastosowanie ISO/IEC 17020:2012 w akredytacji jednostek inspekcyjnych).

Dokument zawiera informacje dotyczące zastosowania normy ISO/IEC 17020:2012 Ocena zgodności. Wy-

magania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję w akredytacji jednostek inspekcyjnych. Dyspozycje dokumentu są przeznaczone do wykorzystania zarówno przez jednostki akredytujące, które oceniają jednostki inspekcyjne w celu akredytacji, jak również przez jednostki inspekcyjne, które chcą zarządzać swoją działalnością w sposób spełniający wymagania akredytacyjne.

IAF MD 5:2015 Determination of Audit Time of Quality and Environmental Management Systems

Polskie Centrum Akredytacji określiło plan wdrożenia przez akredytowane jednostki certyfikujące systemu zarządzania postanowień wynikających z obowiązkowego dokumentu IAF MD 5:2015. Termin wdrożenia dokumentu ustalony został na dzień 9 czerwca 2016 roku. PCA poinformowało na corocznym spotkaniu z jednostkami certyfikującymi systemy zarządzania o planowanych zmianach warunków akredytacji.

Dokument dostarcza informacji na temat kalkulowania czasu auditu dla systemu zarządzania jakością i systemu zarządzania środowiskowego. Uszczegółowił też zagadnienia związane z definicjami czasu trwania auditu, czasu auditu, dnia auditowego. Dodatkowo wprowadził pojęcie kategorii ryzyka dla systemów zarządzania jakością.

IAF MD 8:2015 Application of ISO/IEC 17011:2004 in the Field of Medical Device Quality Management Systems (ISO 13485)

W 2015 roku PCA podjęło działania związane z wdrożeniem do systemu zarządzania postanowień obowiązkowego dokumentu IAF MD 8:2015 Application of ISO/IEC 17011:2004 in the field of Medical Device Quality Management Systems (ISO 13485).

Wymagania dokumentu dotyczą prowadzenia procesu akredytacji dla jednostek certyfikujących systemy zarządzania jakością w sektorze medycznym, zgodnie z normą ISO 13485. Główne zmiany, które zawarto w dokumencie to obserwacje auditów prowadzonych przez jednostkę certyfikującą z uwzględnieniem zasady, że w trakcie całego cy-

klu akredytacji, włącznie z ponowną oceną, obserwowany jest co najmniej jeden audit prowadzony przez jednostkę w każdym głównym obszarze technicznym, objętym zakresem akredytacji, zidentyfikowanym zgodnie z IAF MD 8, Załącznik 1.

IAF MD 9:2015 Application of ISO/IEC 17021 in the field of Medical Device Quality Management Systems (ISO 13485)

Polskie Centrum Akredytacji podjęło również w 2015 roku działania związane z wdrożeniem postanowień obowiązkowego dokumentu IAF MD 9:2015 Application of ISO/IEC 17021 in the field of Medical Device Quality Management Systems (ISO 13485).

W związku z tym przeprowadzono szkolenie dla personelu wewnętrznego i zewnętrznego w obszarze wymagań ww. dokumentu. Oceny jednostek certyfikujących systemy zarządzania wg ISO 13485 będą prowadzone w 2016 roku z uwzględnieniem postanowień tego dokumentu.

Dokument określa szczegółowe wymagania kompetencyjne dla personelu jednostki certyfikującej systemy zarządzania wg ISO 13485. Jest to drugie wydanie tego dokumentu, w którym usunięto normatywne odwołanie do dokumentów GHTF/SG. PCA na swojej stronie internetowej opublikowało polskojęzyczną wersję dokumentu IAF MD 9:2015.

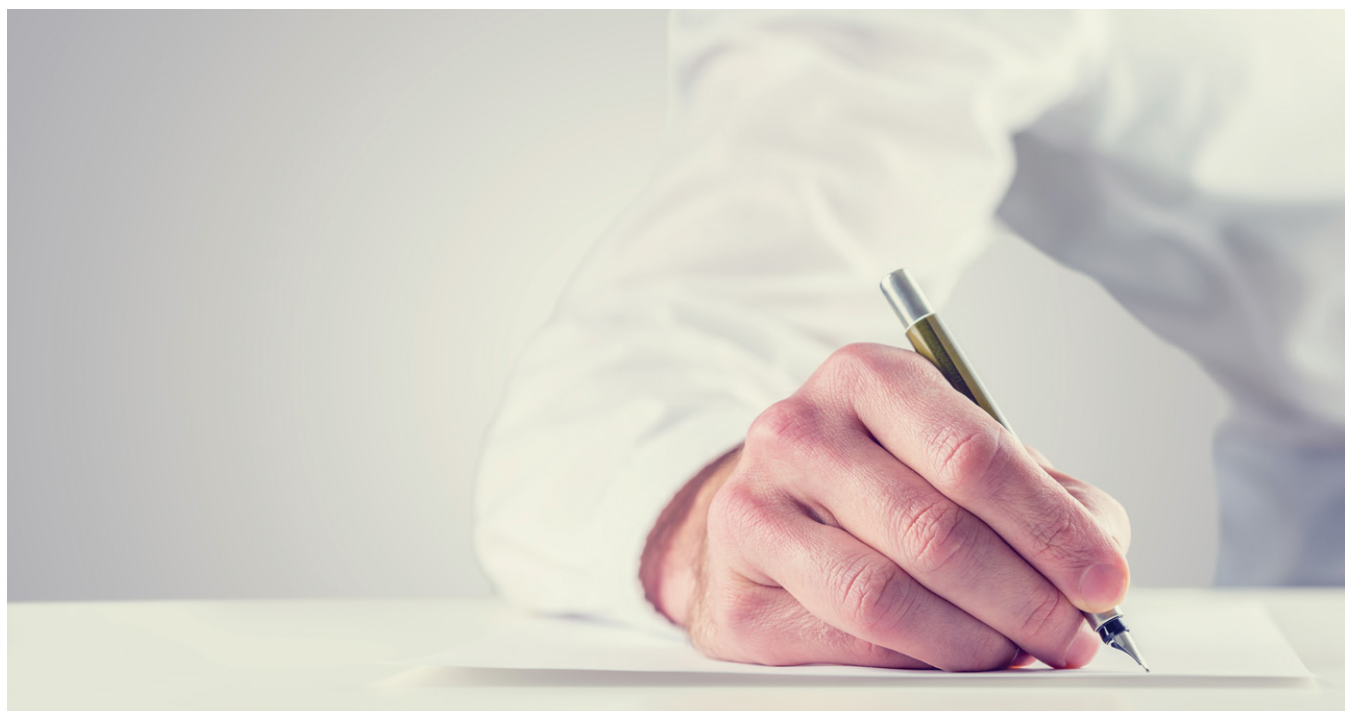
IAF MD 13:2014 Knowledge Requirements for Accreditation Body Personnel for Information Security Management Systems (ISO/IEC 27001)

PCA opracowało plan działań związany z wdrożeniem dodatkowych wymagań akredytacyjnych, wynikających z obowiązkowego dokumentu IAF MD 13:2014 Knowledge requirements for accreditation body personnel for information security management systems (ISO/IEC 27001). Wymagania dotyczą kompetencji personelu jednostki akredytującej, w odniesieniu do programu certyfikacji systemów zarządzania bezpieczeństwem informacji, zgodnych z ISO 27001.

W związku z nowymi wymaganiami dotyczącymi kompetencji dla funkcji zarządzania programem akredytacji i podejmowania decyzji akredytacyjnej, PCA zaplanowało przeprowadzenie weryfikacji kompetencji personelu technicznego oraz personelu prowadzącego oceny oraz obserwacje i przeglądy dokumentacji jednostek certyfikujących systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji.

IAF MD 14:2014 Application of ISO/IEC 17011 in Greenhouse Gas Validation and Verification (ISO 14065:2013)

W ramach wdrożenia wymagań obowiązkowego dokumentu IAF MD 14:2014 Application of ISO/IEC 17011 in Greenhouse Gas Validation and Verification

(ISO 14065:2013), w PCA została przeprowadzona analiza kryteriów kompetencyjnych, zarówno dla personelu wewnętrznego, jak i zewnętrznego (tj. audytorów i ekspertów). Wprowadzone zmiany zakończyły się oceną spełniania przez personel jednostki akredytującej kryteriów kompetencyjnych, określonych w ww. dokumencie IAF.

Dokument zawiera dodatkowe, w stosunku do normy ISO/IEC 17011, wymagania dla jednostek akredytujących prowadzących oceny kompetencji jednostek walidujących i weryfikujących w odniesieniu do normy ISO 14065. Jego ustalenia skupiają się przede wszystkim na obszarze wymagań dotyczących określania zakresu akredytacji i wynikającego z niego zakresu prowadzonych ocen. W dokumencie określono wymagania dotyczące wiedzy i umiejętności personelu jednostki akredytującej biorącego udział w procesie akredytacji – od etapu przeglądu wniosku, planowania ocen, przeprowadzenia tych ocen – po etap przeglądu dokumentacji, zebranej w całym procesie, włącznie z podjęciem decyzji.

IAF MD 15:2014 IAF Mandatory Document for the Collection of Data to Provide Indicators of Management System Certification Bodies' Performance

W 2015 roku PCA opracowało plan działań związany z wdrożeniem dodatkowych wymagań akredytacyjnych, wynikających z obowiązkowego dokumentu IAF MD 15:2014 IAF Mandatory Document for the Collection of Data to Provide Indicators of Management System Certification Bodies' Performance. Okres wdrożenia dyspozycji dokumentu upływa 14 lipca 2016 roku. Wymagania dotyczące gromadzenia danych przez jednostki certyfikujące systemy zarządzania zostaną uwzględnione w nowym wydaniu dokumentu DACS-01 Akredytacja jednostek certyfikujących systemy zarządzania. Wymagania szczegółowe.

Jednostki certyfikujące systemy zarządzania zobowiązane będą do raportowania do PCA za dany rok kalendarzowy takich danych jak: liczba nadzorowanych certyfikatów, liczba audytorów, liczba przeniesionych akredytowanych certyfikacji, liczba auditów niezrealizowanych w terminie, liczba przeprowadzonych auditorodni.

IAF MD 16:2015 Application of ISO/IEC 17011 for the Accreditation of Food Safety Management Systems (FSMS) Certification Bodies

PCA ustaliło zakres działań i opracowało harmonogram realizacji przedsięwzięć związany z wdrożeniem dodatkowych wymagań akredytacyjnych, wynikających z obowiązkowego dokumentu IAF MD 16:2014. Application of ISO/IEC 17011 for the Accreditation of Food Safety Management Systems (FSMS) Certification Bodies. Okres wdrożenia dokumentu upływa 15 grudnia 2016 roku. Wymagania dotyczą kompetencji personelu jednostki akredytującej dla programu certyfikacji systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności, zgodnych z ISO 22000.

Weryfikacja kompetencji personelu technicznego PCA, pełniącego funkcję zarządzającą programem akredytacji i podejmującą decyzje akredytacyjną, jak też personelu prowadzącego oceny, obserwacje i przegląd dokumentacji, zostanie dokonana w roku 2016 i, w razie konieczności, uzupełniona o niezbędne szkolenia.

IAF MD 17:2015 Witnessing Activities for the Accreditation of Management Systems Certification Bodies

PCA przygotowuje program działań i harmonogram przedsięwzięć związany z wdrożeniem dodatkowych wymagań akredytacyjnych, wynikający z obowiązkowego dokumentu IAF MD 17:2015 Witnessing Activities for the Accreditation of Management Systems Certification Bodies. Okres wdrożenia dokumentu upływa 7 stycznia 2018 roku.

Dokument definiuje zasady prowadzenia obserwacji, w tym: obowiązek dla jednostek certyfikujących dot. zgłaszania do jednostki akredytującej planowanych auditów, ustalenia przez jednostkę akredytującą polityki związanej z ewentualną odmową przez jednostkę certyfikującą poddania się obserwacji. Dodatkowo wprowadza podział obszarów technicznych na 13 i 14 klastrów, odpowiednio dla programu EMS i QMS, oraz zasady próbkowania, opartych na tym podziale. Powyższe zasady zostaną opracowane i ujęte w dokumencie PCA, określającym wymagania szczegółowe dla akredytowanych jednostek certyfikujących systemy zarządzania.

4.6 Harmonizacja działalności akredytacyjnej

Akredytacja laboratoriów badawczych wykonujących testy urządzeń radiologicznych

Po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministerstwa Zdrowia, PCA opublikowało 2. wydanie dokumentu – DAB-09 Program akredytacji laboratoriów badawczych wykonujących testy urządzeń radiologicznych. W związku z ogłoszeniem rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 listopada 2015 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego dla wszystkich rodzajów ekspozycji medycznej (Dz.U. 2015 poz. 2040), rozpoczęto prace nad kolejną nowelizacją dokumentu, uwzględniającą zmiany przepisu prawa. Opracowano projekt 3. wydania dokumentu DAB-09, który następnie przekazano Ministerstwu Zdrowia, w celu jego akceptacji.

Akredytacja laboratoriów badawczych w obszarze usług kryminalistycznych

W PCA przygotowano dokument DAB-10 Akredytacja laboratoriów badawczych – dostawców usług kryminalistycznych wykonujących czynności laboratoryjne. Akredytacja laboratoriów badawczych prowadzących działalność w tym obszarze ma charakter obligatoryjny na mocy Decyzji Ramowej Rady 2009/905/WSiSW z dnia 30 listopada 2009 roku.

W opracowanie powyższego dokumentu zaangażowana była Grupa Ekspertka ds. Akredytacji Laboratoriów – Dostawców Usług Kryminalistycznych, która, zgodnie z ustalonym harmonogramem, przygotowywała treść dyspozycji dokumentu. Publikacja dokumentu DAB-10 planowana jest w pierwszym kwartale 2016 roku, po uzgodnieniu z przedstawicielami Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Akredytacja laboratoriów badawczych wykonujących pomiary pól elektromagnetycznych

W PCA powołano Grupę Ekspertką ds. Akredytacji Laboratoriów Wykonujących Pomiary Pól Elektromagne-

tycznych w Środowisku Pracy i Środowisku Ogólnym. Celem pracy grupy jest opracowanie dokumentu PCA, Program akredytacji laboratoriów wykonujących pomiary pól elektromagnetycznych w środowisku pracy i środowisku ogólnym. Program będzie określał wymagania specyficzne oraz wytyczne dla zastosowania wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005 w obszarze badań pól elektromagnetycznych. Zostaną w nim między innymi uwzględnione wymagania mających zastosowanie przepisów prawa – jako wymagania sektorowe. Prowadzone przez PCA prace nad nowym programem akredytacji są ukierunkowane na zapewnienie miarodajnych wyników badań, w tym ich przydatności do wykorzystania w procesach decyzyjnych wynikających z przepisów prawa. Ze względu na planowane zmiany w przepisach prawnych związanych z badaniami emisji pola elektromagnetycznego w środowisku pracy, w 2016 roku przewidywane jest ograniczenie prac nad ww. programem do obszaru emisji pola elektromagnetycznego w środowisku ogólnym. Po opublikowaniu nowych aktów prawnych dotyczących środowiska pracy program zostanie rozszerzony o ten obszar badań realizowanych przez akredytowane laboratoria.

Akredytacja laboratoriów badawczych wykonujących badania odpadów

We współpracy z Ministerstwem Środowiska powołano Grupę Ekspertką ds. Akredytacji Laboratoriów Wykonujących Badania Odpadów, której powierzono zadanie opracowania programu akredytacji laboratoriów pobierających próbki odpadów i wykonujących badania chemiczne, biologiczne, mikrobiologiczne oraz badania właściwości fizycznych odpadów w odniesieniu do wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005 oraz wymagań sektorowych, określonych w mających zastosowanie przepisach prawa. 14 grudnia 2015 roku odbyło się spotkanie inauguracyjne grupy eksperckiej, w którym uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Środowiska, Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska oraz audytorzy i pracownicy PCA.

Akredytacja laboratoriów badawczych wykonujących badania gazów odlotowych

Podjęte zostały działania związane z nowelizacją programu akredytacji opisanego w dokumencie DAB-08 Program akredytacji laboratoriów badawczych wykonujących pomiary emisji ze źródeł stacjonarnych wg PKN-CEN/TS 15675:2009. Nowelizacja została spowodowana zmianami przepisów prawa w obszarze emisji do środowiska, w szczególności wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 roku w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz.U. z 2014 roku poz. 1542), wdrażającego m.in. wymagania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 roku, w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola, Dz.Urz. UE L 334 z 17.12.2010 roku). Projektowane zmiany mają na celu wdrożenie wymagań nowego przepisu jako sektorowego wymagania akredytacyjnego oraz zapewnienie stosowania przez akredytowane laboratoria referencyjnych metod badawczych, których wyniki wykorzystywane są w decyzjach administracyjnych dotyczących obszaru emisji do powietrza. Publikacja nowego wydania programu DAB-08 planowana jest w pierwszym kwartale 2016 roku.

Akredytacja laboratoriów wykonujących badania materiału roślinnego

Decyzją dyrektora PCA, w październiku 2015 roku została powołana Grupa Ekspertka ds. Akredytacji Laboratoriów Urzędowych PIORIN. Celem pracy grupy jest opracowanie dokumentu PCA Akredytacja Laboratoriów Urzędowych Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, określającego wytyczne dla zastosowania wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005 w obszarze badań fitosanitarnych, prowadzonych przez te laboratoria, z uwzględnieniem przepisów prawa krajowego i międzynarodowego, odnoszącego się do działalności laboratoriów badawczych oraz specyfiki, uwarunkowań funkcjonowania i zasad nadzoru sprawowanego przez inspekcję.

Decyzja ta została podjęta w rezultacie spotkania z Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz przedstawicielami Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, a także Laboratorium Centralnego, przeprowadzonego w PCA we wrześniu 2014 roku, podczas którego uzgodniono celowość powstania dedykowanego programu akredytacji.

W Polskim Centrum Akredytacji opracowany został projekt ww. dokumentu PCA, który stanowi podstawę pracy grupy. Trwające obecnie działania mają na celu opraco-

wanie wymagań szczegółowych i realizowane są poprzez indywidualną pracę ekspertów oraz w trakcie regularnych spotkań grupy w Polskim Centrum Akredytacji.

Akredytacja laboratoriów badawczych wykonujących badania pestycydów dla celów rolnictwa ekologicznego

W kwietniu 2015 roku odbyło się spotkanie PCA z przedstawicielami Wydziału Rolnictwa Ekologicznego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Biura Rolnictwa Ekologicznego Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w sprawie określenia szczególnych wymagań w zakresie kompetencji laboratoriów badawczych wykonujących badania pozostałości środków ochrony roślin na potrzeby rolnictwa ekologicznego, które zostały wskazane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 26 maja 2015 roku w sprawie laboratoriów urzędowych i referencyjnych oraz zakresu analiz wykonywanych przez te laboratoria (Dz.U. z 2015 r., poz. 795) jako laboratoria urzędowe.

W wyniku spotkania wskazano na celowość opracowania dedykowanego programu dla ww. laboratoriów badawczych. Decyzją dyrektora PCA, w grudniu 2015 roku powołana została Grupa Ekspertka ds. Akredytacji Laboratoriów Urzędowych Wykonujących Badania Środków Ochrony Roślin na Potrzeby Rolnictwa Ekologicznego. Obecnie trwa opracowywanie projektu programu przez grupę.

Akredytacja laboratoriów badawczych wykonujących badania obiektów inżynierskich, w szczególności obiektów mostowych

W 2015 roku kontynuowano prace związane z harmonizacją działalności akredytacyjnej w obszarze wykonywania badań obiektów inżynierskich, w szczególności obiektów mostowych. Powołana Grupa Ekspertka ds. Akredytacji Laboratoriów Wykonujących Badania Obiektów Inżynierskich, w szczególności Obiektów Mostowych, realizowała prace związane z opracowaniem programu akredytacji.

Znaczne różnice wśród ekspertów reprezentujących zainteresowane strony, w odniesieniu do sposobu spełnienia wymagań akredytacyjnych w działalności tech-

nicznej ww. laboratoriów nie pozwoliły na istotny postęp w wykonaniu zleconego grupie zadania. Prace w tym zakresie będą kontynuowane w roku 2016. Przewidywany termin zakończenia opracowania programu – II kwartał 2016 roku.

Akredytacja laboratoriów wykonujących badania odporności na działanie czynników środowiskowych

W 2015 roku zainicjowano w PCA prace związane z harmonizacją podejścia do oceny kompetencji laboratoriów wykonujących badania odporności na działanie czynników środowiskowych. Powołano w tym celu grupę ekspercką, której powierzono zadanie opracowania dokumentu PCA (programu akredytacji), zawierającego zastosowanie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025 w obszarze badań odporności na działanie czynników środowiskowych.

15 maja 2015 roku odbyło się pierwsze spotkanie grupy, na którym ustalono zasady i tryb jej pracy, przyjęto harmonogram prac oraz określono obszary badań, jakie obejmie program, sposób opisu rodzaju działalności „prób środowiskowych” wg nomenklatury norm (odporność, wytrzymałość) i wykorzystanie aparatury/oprogramowania klienta oraz własnego wyposażenia dodatkowego przy badaniach odporności.

Grupa przygotowała różne warianty wymagań szczególnych dla ww. laboratoriów. Kolejnym celem prac grupy będzie uzgodnienie stanowiska ekspertów i opracowanie projektu programu.

Akredytacja laboratoriów wykonujących badania bezpieczeństwa użytkowania elektrycznego sprzętu do użytku domowego i podobnego

W maju 2015 roku, powołano grupę ekspercką, której celem było opracowanie dokumentu PCA zawierającego zastosowanie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025 w obszarze badań bezpieczeństwa użytkowania elektrycznego sprzętu do użytku domowego i podobnego pod kątem harmonizacji podejścia do oceny kompetencji tych laboratoriów.

Na pierwszym spotkaniu GE (25.05.2015 r.) ustalono zasady, tryb i harmonogram prac oraz określono wstępnie obszary badań, jakie obejmie program.